

Република Србија
АГЕНЦИЈА ЗА СПРЕЧАВАЊЕ КОРУПЦИЈЕ

ПЕРЦЕПЦИЈА СТУДЕНАТА
УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ
О СТАЊУ КОРУПЦИЈЕ
НА УНИВЕРЗИТЕТУ
(Извештај о истраживању)

Новембар 2022.

САДРЖАЈ

УВОД.....	4
1. Уводне напомене.....	4
2. Циљ истраживања.....	4
3. Неке појмовне напомене	5
4. Спровођење и ток истраживања	6
ПОДАЦИ О ИСТРАЖИВАЊУ.....	7
1. Структура узорка	7
1.1 Структура узорка према узрасту анкетираних студенткиња и студената.....	7
1.2 Структура узорка према полу анкетираних	7
1.3 Структура узорка према укупним месечним примањима домаћинстава из којих потичу анкетиране студенткиње и студенти.....	8
1.4 Структура узорка према начину финансирања студија и години студија	8
РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА.....	10
1. Подаци о перцепцији присутности корупције и дискриминације на факултетима, односно Универзитету.....	10
1.1 Перцепција о стању корупције на факултету.....	10
1.2 Перцепција о стању корупције на Универзитету	10
1.3 Стање у вези са дискриминацијом.....	11
2. Лична искуства студената у вези са корупцијом	13
2.1 Одговори у вези са понудом трећег лица да посредује у корупцији између студената и запослених.....	13
2.2 Одговори у вези са тражењем мита од стране запослених на факултету	14
2.3 Одговори у вези са нуђењем мита од стране студената.....	15
2.4 Одговори о случајевима подмићивања.....	16
2.5 Разлози подмићивања - врста противуслуге/погодности	17
3. Сазнања анкетираних у вези са корупцијом на Универзитету/факултету	17
3.1 Сазнања о стицању погодности на недозвољен начин	17
3.2 Сазнања о полагању испита на недозвољен начин	18
3.3 Сазнања о могућности куповине факултетске дипломе	18
4. Реакције анкетираних на корупцију	19
4.1 Искуства са пријављивањем корупције.....	20
4.2 Пријављивање корупције у будућности и методи њеног сузбијања	20
5. Перцепција улоге Универзитета и факултета студирања у суочавању са корупцијом и њеним сузбијањем	23
5.1 Етички кодекс	23
5.2 Поверење студената у органе Универзитета и факултета	24
5.2.1 Ректор	24
5.2.2 Ректорски колегијум.....	25

5.2.3 Савет Универзитета	26
5.2.4 Сенат Универзитета	26
5.2.5 Универзитетски омбудсман	27
5.2.6 Декан	28
5.2.7 Савет факултета	28
5.2.8 Наставно-научно веће	29
5.2.9 Наставно особље	30
5.2.10 Студентска служба факултета	30
5.2.11 Студентски парламент	31
5.2.12 Преглед оцена нивоа поверења у органе Универзитета и факултета	32
6. Коментари на анкету	33
ЗАКЉУЧЦИ И ПРЕПОРУКЕ	35
1. Подаци о перцепцији присутности корупције и дискриминације на факултетима, односно Универзитету.....	35
2. Лична искуства са корупцијом.....	36
3. Реакције анкетираних на корупцију	37
4. Перцепција студената о улози Универзитета и факултета студирања у суочавању са корупцијом и њеним сузбијањем	38

УВОД

Поред осталих надлежности које су установљене Законом о спречавању корупције („Службени гласник РС”, бр. 35 од 21. маја 2019, 88 од 13. децембра 2019, 11 од 12. фебруара 2021 - Аутентично тумачење, 94 од 27. септембра 2021 и 14 од 7. фебруара 2022), Агенција за спречавање корупције (у даљем тексту: Агенција) надлежна је и да истражује стање корупције, анализира ризике од корупције и сачињава извештаје са препорукама ради отклањања ризика од корупције. С обзиром на наведену надлежност, на основу Годишњег плана истраживања и анализа Сектора за истраживање и аналитику Агенције за спречавање корупције за 2022. годину, Агенција је у периоду октобар-новембар 2022. године спровела истраживање:

ПЕРЦЕПЦИЈА СТУДЕНАТА УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ О СТАЊУ КОРУПЦИЈЕ НА УНИВЕРЗИТЕТУ

Наведено истраживање реализовано је преко Сектора за истраживање и аналитику као непосредног реализатора истраживања, уз саветодавну подршку Института друштвених наука у Београду (у даљем тексту: Институт), са којим је Агенција закључила Споразум о научно-стручној сарадњи у области истраживања корупције и борбе против корупције.

1. Уводне напомене

На основу досадашње праксе Агенције¹, као и на основу досадашњих истраживања из области корупције која су спроведена у Републици Србији, као једна од неуралгичних тачака коруптивног миљеа запажена је област образовања, и то посебно ниво високог образовања. Ова чињеница је била основни разлог за доношење одлуке о спровођењу предметног истраживања.

Истраживање је спроведено међу студентима четири факултета Универзитета у Крагујевцу (Факултет инжењерских наука, Природно-математички факултет, Правни факултет и Факултет медицинских наука), узимајући у обзир потребу да буду заступљени факултети свих научних поља на Универзитету, и то: поља техничко-технолошких наука, поља природно-математичких наука, поља друштвено-хуманистичких наука и поља медицинских наука.

2. Циљ истраживања

Основни циљ истраживања био је да се одреди степен упознатости студената Универзитета у Крагујевцу са феноменом корупције уопште, степен и обухват њихове перцепције о постојању корупције на Универзитету и конкретна запажања студената о могућим правцима и аспектима перманентног деловања ради спречавања корупције у високом образовању.

Краткорочни циљ предметног истраживања је свеобухватно сагледавање, на основу личних искустава анкетираних студената, свих аспеката и облика корупције који се јављају на

---

¹ Агенција је установљена Законом о Агенцији за борбу против корупције („Службени гласник РС”, бр. 97 од 27. октобра 2008) и од свог оснивања 1. јануара 2010. до 31. августа 2020. године радила је под називом Агенција за борбу против корупције.

Универзитету у Крагујевцу.

Дугорочно посматрано, истраживање има за циљ да сагледа стање у вези са факторима ризика од корупције на Универзитету у Крагујевцу, како би се кораци у превенцији корупције не само на овом универзитету, него и на другим високошколским установама у Републици Србији правилно усмерили ка смањењу постојећих фактора ризика, те ка јачању интегритета запослених и студената Универзитета као важног заштитног фактора у даљем спречавању корупције у високом образовању. С обзиром на то да је план да се ова врста истраживања спроводи периодично (на сваке две до три године), добијени резултати у 2022. години представљају базне вредности у односу на које ће се мерити резултати добијени спровођењем наредних истраживања. На овај начин ствара се могућност јасног уочавања трендова у вези са стањем корупције на Универзитету за одговарајући временски период, односно утврђивање степена ефикасности предузетих мера ради смањења нивоа корупције.

Истраживање је, такође, имало за циљ да се прецизира положај и значај Агенције у процесу превенције корупције у високом образовању као сегменту јавног живота у Србији.

3. Неке појмовне напомене

Приликом састављања обавештења о намери спровођења Истраживања, као и приликом формулисања, односно сачињавања самог упитника, употребљене су законске дефиниције појединих појмова, и то:

- **корупција** - однос који настаје коришћењем службеног или друштвеног положаја или утицаја ради стицања недозвољене користи за себе или другог (према члану 2. тачка 1. Закона);
- **мито** - награда, поклон или каква друга корист која се непосредно или посредно прима или тражи за себе или друго лице ради извршења неке услуге, предузимања неке радње или одустајања од неке радње ради стицања користи или отклањања штете од даваоца мита, односно, поклон или друга корист дата службеном лицу да у оквиру свог службеног овлашћења или у вези са својим службеним овлашћењем изврши или не изврши службену радњу (према чл. 156, 367. и 368. Кривичног законика²);
- **дискриминација** - свако неоправдано прављење разлике или неједнако поступање, односно пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства), у односу на лица или групе, као и на чланове њихових породица, или њима блиска лица, на отворен или прикривен начин, које се заснива на раси, боји коже, прецима, држављанству, националној припадности или етничком пореклу, језику, верским или политичким убеђењима, полу, роду, родном идентитету, сексуалној оријентацији, полним карактеристикама, нивоу прихода, имовном стању, рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, инвалидитету, брачном и породичном статусу, осуђиваности, старосном добу, изгледу, чланству у политичким, синдикалним и другим организацијама и другим стварним, односно

---

² Према члановима 156, 367. и 368. Кривичног законика („Службени гласник РС”, бр. 85 од 6. октобра 2005, 88 од 14. октобра 2005 - исправка, 107 од 2. децембра 2005 - исправка, 72 од 3. септембра 2009, 111 од 29. децембра 2009, 121 од 24. децембра 2012, 104 од 27. новембра 2013, 108 од 10. октобра 2014, 94 од 24. новембра 2016, 35 од 21. маја 2019). Чланови 367. и 368. односе се на кривична дела давање и примање мита, која постоје када се поклон или корист даје службеном лицу ради његовог поступања или непоступања у оквиру службеног овлашћења или у вези са службеним овлашћењем, односно да би извршило службену радњу коју не би смело да изврши, да не би извршило службену радњу коју би морало да изврши, да би извршило службену радњу коју би морало да изврши, да не би извршило службену радњу коју не би смело да изврши или због тога што је већ извршило или није извршило службену радњу, а члан 156. на кривично дело давање и примање мита у вези са гласањем, које постоји када неко лице другоме нуди, даје или обећа, односно захтева или прими награду, поклон или какву другу корист да на изборима или референдуму гласа или не гласа или да гласа у корист или против одређеног лица односно предлога.

претпостављеним личним својствима (према чл. 2. Закона о забрани дискриминације³).

4. Спровођење и ток истраживања

Спровођење Истраживања предвиђено је планом рада Сектора за истраживање и аналитику за 2022. годину⁴ којим су, између осталог, дефинисани циљеви, начин обављања и рокови предметног истраживања.

Истраживање је реализовано у периоду од почетка октобра до краја новембра 2022. године, у сарадњи реализатора (Агенција за спречавање корупције, Сектор за истраживање и аналитику) са управама наведених факултета Универзитета у Крагујевцу, и уз саветодавну подршку Института.

Сам процес започео је упућивањем дописа изабраним факултетима у вези са истраживањем и предлогом за сарадњу. Након прихватања предлога Агенције, приступило се оперативном договору о даљим корацима са овлашћеним представницима факултета. Пре спровођења самог анкетања, на студентским порталима таргетираних факултета објављено је писмо Агенције о намерама за спровођење анкетања и коришћење резултата истраживања. У наведеном писму, студенткиње и студенти се позивају и мотивишу да узму учешће у истраживању, обавештавају се да се анкета попуњава онлајн, а посебно се наводи да је анкета анонимна.

Како је истраживање започето у октобру, у време трајања уписа на факултете, није било могуће утврдити коначан број студената који су уписали школску 2022/2023. годину, већ су коришћени подаци о броју до тада уписаних студената. Према подацима које су у октобру Агенцији доставили Универзитет и опсервирани факултети, укупан број студената на Универзитету је 10.547, а на наведеним факултетима укупно 5.510. Применом стандардног статистичког алата за израчунавање репрезентативног узорка, дошло се до броја од укупно 371 студенткиње и студента које је потребно анкетирати на четири изабрана факултета. Узорак је формиран међу студентима основних, интегрисаних и мастер студија. Узорак није обухватио студенте докторских студија. Структура узорка, у смислу факултета који студирају чланови узорка, дефинисана је тако што се број студената на сваком факултету стављао у однос са укупним бројем студената на сва четири изабрана факултета (5510), чиме је обезбеђена репрезентативност узорка. Податке о броју студената реализатор истраживања добио је од управа факултета. Уз консултације и договор са овлашћеним лицима са факултета, на студентске портале сва четири факултета постављен је линк путем ког су студенткиње и студенти електронским путем могли да приступе анкети и одговоре на постављена питања. Анкета је била анонимна, што подразумева заштиту података о личности анкетираних, за коју намену су претходно обезбеђени сви техничко-информатички предуслови. Анкетање је спроведено у периоду од 24. октобра до 02. новембра 2022. године.

Упитник је обухватио три групе питања, и то: питања о социодемографским подацима анкетираних лица (узраст, пол, имовински статус, године студија), питања о информисаности о проблему, као и питања о ставовима у вези са проблемом корупције. У оквиру упитника задата су и питања о могућем учешћу самих студената у коруптивним радњама.

³ „Службени гласник РС”, бр. 22/2009 и 52/2021.

⁴ Годишњи план истраживања и анализа сачињен је у Сектору за истраживање и аналитику, и одобрен од стране директора Агенције.

ПОДАЦИ О ИСТРАЖИВАЊУ

1. Структура узорка

Анкетирање је спроведено на узорку од 552 студенткиња и студената свих година студија наведених факултета, рођених у периоду од 1985. до 2003. године. У односу на почетно утврђену величину узорка од 371 студенткиње и студента, позиву за попуњавање анкете одазвало се њих 552, што је увећање узорка за 48,7%, чиме је повећан ниво поузданости добијених резултата и смањена могућност маргиналне грешке.

1.1 Структура узорка према узрасту анкетираних студенткиња и студената

Дистрибуција анкетираних студената и студенткиња према узрасту урађена је у истраживању на следећи начин:

- 2003. годиште – 15,0%;
- 2002. годиште – 18,1%;
- 2001. годиште – 22,5%;
- 2000. годиште – 14,7%;
- 1999. годиште – 13,2%;
- 1998. годиште – 6,2%;
- 1997. годиште – 1,8%;
- 1996. годиште – 1,1%;
- 1995. годиште – 1,6%;
- 1994. – 1985. годиште – 5,8%.

Графикон 1

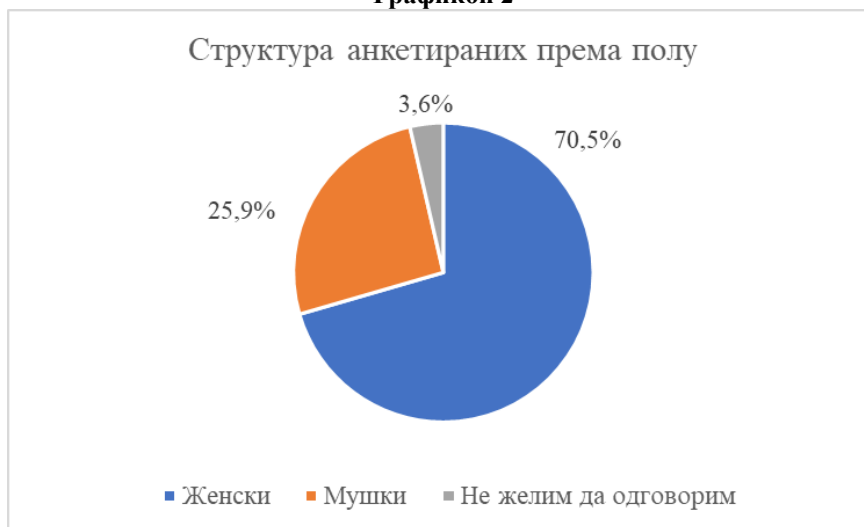
1.2 Структура узорка према полу анкетираних

Дистрибуција анкетираних према полу извршена је на следећи начин:

- 70,5% анкетираних је женског пола;

- 25,9% анкетираних је мушког пола;
- 3,6% анкетираних није желело да искаже пол.

Графикон 2

1.3 Структура узорка према укупним месечним примањима домаћинстава из којих потичу анкетирани студенткиње и студенти

У односу на укупна просечна месечна примања домаћинстава из којих потичу анкетирани студенткиње и студенти, дистрибуција је одређена на начин исказан у Табели 1.

Табела 1

Просечна месечна примања породице анкетираних	Учешће у односу на укупан број анкетираних
0,00 – 19.999,99 динара	7,6% студенткиња и студената
20.000,00 – 39.999,99 динара	11,7% студенткиња и студената
40.000,00 – 49.999,99 динара	6,9% студенткиња и студената
50.000,00 – 59.999,99 динара	7,8% студенткиња и студената
60.000,00 – 69.999,99 динара	6,5% студенткиња и студената
70.000,00 – 79.999,99 динара	6,7% студенткиња и студената
80.000,00 – 89.999,99 динара	5,4% студенткиња и студената
90.000,00 – 99.999,99 динара	6,9% студенткиња и студената
100.000,00 – 149.999,99 динара	6,5% студенткиња и студената
150.000,00 динара и више	5,2 % студенткиња и студената
Не жели да одговори на питање	28,8% студенткиња и студената

1.4 Структура узорка према начину финансирања студија и години студија

Упитник је попунило:

- 73,6% студенткиња и студената који се финансирају из буџета;

- 26,4% студенткиња и студената који спадају у ред самофинансирајућих студената.

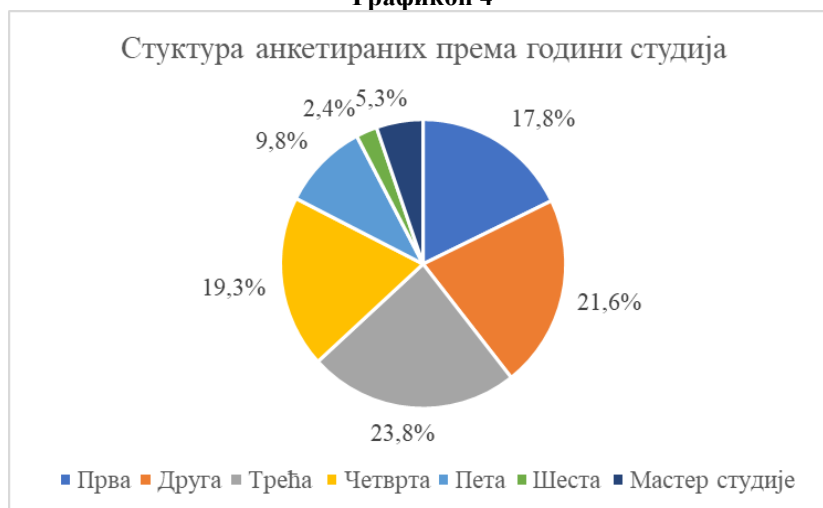
Графикон 3

У погледу структуре анкетираних према години студија, извршена је следећа дистрибуција:

- 17,8% анкетираних студенткиња и студената прве године студија;
- 21,6% анкетираних студенткиња и студената друге године студија;
- 23,8% анкетираних студенткиња и студената треће године студија;
- 19,3% анкетираних студенткиња и студената четврте године студија;
- 9,8% анкетираних студенткиња и студената пете године студија;
- 2,4% анкетираних студенткиња и студената шесте године студија;
- 5,3% анкетираних студенткиња и студената на мастер студијама.

Графикон 4

РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

1. Подаци о перцепцији присутности корупције и дискриминације на факултетима, односно Универзитету

Након завршеног процеса анкетирања студенткиња и студената са предметних факултета, приступило се обради и анализирању прикупљених података.

1.1 Перцепција о стању корупције на факултету

На питање какво мишљење имају о присутности корупције на факултету на којем студирају (мерено интензитетом корупције, у распону од 0 – корупција не постоји, до 9 – корупција је веома изражена), анкетирани су дали одговоре који су анализом добијених резултата груписани према интензитету присуства корупције у три групе одговора⁵, и то:

- Корупције на факултету нема или је присутна у мањој мери (распон оцена од 0 до 3). На тај начин одговорило је 57,6% студенткиња и студената, или нешто више од једне половине анкетираних, при чему је тврдњу да корупција на факултету њиховог студирања уопште није присутна изнело 29,8% анкетираних;
- Корупција на факултету је присутна, али није широко распрострањена (распон оцена од 4 до 5), на који начин се изјаснило 16,7% анкетираних;
- Корупција на факултету је присутна и веома распрострањена (распон оцена од 6 до 9). Овакву оцену дало је 25,7% студенткиња и студената, при чему је тврдњу да је корупција екстремно изражена изнело 5,4% анкетираних.

Графикон 5

1.2 Перцепција о стању корупције на Универзитету

Када је у питању перцепција студенткиња и студената о стању корупције на Универзитету у целини, она је другачија у односу на стање корупције на факултету који анкетирани похађају (Графикон 6). Одговори се, као и у претходном случају, могу сврстати у три групе:

⁵ Стратификовање група одговора одређено је од стране реализатора истраживања у току поступка анализе прикупљених резултата.

- Корупције на Универзитету нема или је присутна у мањој мери (распон оцена од 0 до 3). На тај начин одговорило је 44,2% студенткиња и студената, или нешто мање од једне половине анкетираних, при чему је тврдњу да корупција на Универзитету уопште није присутна изнело 20,6% анкетираних;
- Корупција на Универзитету је присутна, али није широко распрострањена (распон оцена од 4 до 5), на који начин се изјаснило 21,9% анкетираних;
- Корупција на Универзитету је присутна и веома распрострањена (распон оцена од 6 до 9). Овакву оцену дало је 33,9% студенткиња и студената, што износи нешто више од трећине анкетираних. Тврдњу да је корупција екстремно изражена изнело је 7,6% анкетираних.

Графикон 6

1.3 Стање у вези са дискриминацијом

Студенткиње и студенти опсервираних факултета перципирани су постојање дискриминације на својим факултетима на начин приказан у Графикону 7. На питање да ли сматрају да на њиховом факултету постоји дискриминација приликом полагања испита, анкетирани су одговорили на следећи начин:

- 37,9% анкетираних изјаснило се да не зна да ли дискриминација постоји;
- 31,4% анкетираних дало је одговор да сматра да дискриминација постоји;
- 26,4% негирало је, својим одговором, постојање дискриминације;
- 4,3% анкетираних није желело да одговори на то питање.

Графикон 7

Анкетирани који су дали мишљење да постоји дискриминација приликом полагања испита имали су могућност да опишу по ком основу се дискриминација врши, што је навело 72 студенткиња и студената. С обзиром на чињеницу да је у једном одговору садржано и по неколико основа, укупно је дато 80 одговора о основима дискриминације. У поступку анализе прикупљених података, реализатори истраживања утврдили су девет типова одговора о основима дискриминације приликом полагања испита, и то:

- Непотизам, кронизам, познанство са испитивачем – 20;
- Пол и сексуално опредељење – 16;
- Порекло (припадност утицајној породици); друштвени утицај и моћ, друштвени статус, имовински статус – 15;
- Лична преференција и дискрециона одлука испитивача – 12;
- Просек оцена и дужина студирања – 4;
- Физички изглед и начин облачења – 4;
- Политичко опредељење, политичка веза, партијска припадност – 1;
- Завичајно порекло (позитивно дискриминисани из Крагујевца) – 1;
- Неодређени одговор – разни основи, сви основи, било који основ – 7.

Издвојени су занимљивији одговори анкетираних о дискриминацији приликом полагања испита:

- *Професори углавном оцене студента пре него и почне да одговара усмени део испита, (на основу претходно одрађеног колоквијума и генерално како се као физичко лице поставимо) тако да се све оцењује само не знање. Са друге стране професори који познају студенте су блажи из неког разлога према њима, студенти који су имућнији завршавају лакше испит него неко ко стварно учи;*
- *Непотизам, кронизам;*
- *Познанства;*
- *По полном основу;*
- *Родна дискриминација, углавном;*
- *Родбинске везе;*
- *По оцењивању;*
- *По основу образовања родитеља, њиховог утицаја;*
- *Исмејавање од стране комисије, јако непријатно. Преферирам да добијем оцену за заслужено, без икаквих коментара, осим добронамерних о томе шта бих могла унапредити;*
- *Оцењивање је субјективно;*
- *На основу пристрасности према студентима;*
- *Не знам да ли се дискриминацијом сматра различито опхођење професора према студенту у току испита и иначе само на основу субјективног осећања према студенту. Не мислим директно у емотивном смислу само различито поступају „како им се ко свиди” најпростије речено без неког објективног разлога ако се и то сматра оправдањем;*
- *Због одређеног дијалекта;*
- *Политичка партија, линије природе итд;*
- *Колегинице које су обучене мало провокативније боље пролазе од осталих;*
- *Мој одговор се односи на необјективност појединих професора, неједнако третирање студената на испиту ради личних интереса (мешање приватног и пословног);*
- *Све се умногоме везује за сексизам, где је у одређеној мери присутна „фаворизација” женског пола. Такође, постојале су ту и неке инсинуације везане за образовни профил, односно из које средњошколске установе*

долазимо.

- Другим речима, атак на достојанство;
- Дискриминација за време полагања усменог испита;
- Одређеним особама се дозвољава да преписују током испита, колоквијума, док друге особе и приликом померања главе се опомињу;
- Миљеници, познаници и слично;
- Ако су неке родитељи на неком положају тај неко има одређене привилегије, као на пример да пре свих сазна резултате испита, да том неком буде позитиван исход на испиту...;
- У виду породичних, пријатељских веза, плаћања зарад полагања. Постоји и дискриминација заснована на полу, али није толико заступљена;
- Студенти са добрим почетним оценама добијају добре оцене иако их не заслужују;
- Физички изглед, пол;
- Професори праве разлику између колега и колегиница, нарочито лепих колегиница;
- Колегинице које се обуку мало изазовније, односно провокативније у већем проценту полажу испите код професора мушког пола него колеге. Од колега се тражи знатно више знања него од провокативније одевених колегиница;
- Постоји разлика између студената мушког и женског пола. Више полажу колегинице код професора мушког пола;
- Не директно дискриминација али постоје многе некоректности што се тиче испитних комисија;
- Милион основа има и тога смо сви свесни. Уколико се познаје професор доста лакше се пролази, један од основа;
- У зависности од професора и расположења;
- Неко ко има неког преко кога познаје професора лакше полаже испит.

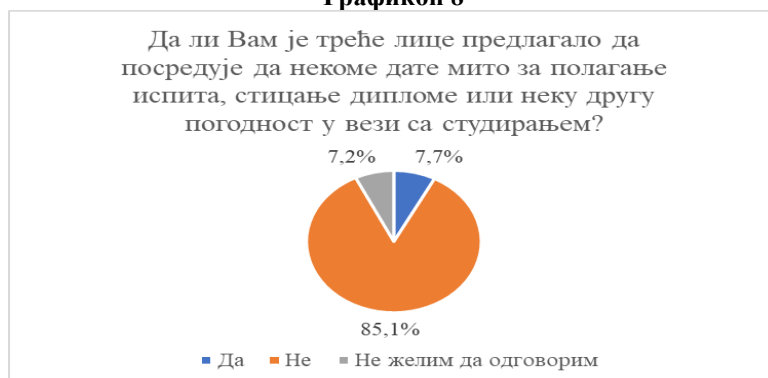
2. Лична искуства студената у вези са корупцијом

2.1 Одговори у вези са понудом трећег лица да посредује у корупцији између студената и запослених

На питање да ли им је некада треће лице предлагало да оно посредује да неке дају мито ради полагања испита, стицања дипломе или остварења неке друге погодности у вези са студирањем, студенткиње и студенти су дали следеће одговоре:

- 85,1% анкетираних одговорило је да нису имали такво искуство;
- 7,7% анкетираних одговорило је да је имало такво искуство;
- 7,2% анкетираних нису желели да одговоре на постављено питање.

Графикон 8

Студенти који су имали искуство да им треће лице понуди посредовање у давању мита ради полагања испита, стицања дипломе или остварења неке друге погодности у вези са студирањем, имали су могућност да опишу конкретне случајеве:

- *Шта се мучиш дај 300-400€ и ћао;*
- *Особа ми је понудила само као опцију за полагање испита;*
- *Постоје испити које је изузетно тешко положити па су ми колегинице и колеге предложили да новцем „положим” испит. Наравно та опција је одбијена са моје стране, али било је примера на Факултету медицинских наука, где се новцем испит „полагао”, то је виђено са моје стране;*
- *У питању је ситуација од пре 7 година када је постојао проблем са професором на првој години. Нама, тада бруцошима (углавном студенткиње које је професор одвојио на потписивању предиспитних поена у амфитеатру) који смо имали проблем да положимо испит из тог предмета, професор је понудио одлазак у његову приватну викендицу, наравно појединачно, како би „нашли заједничко решење уз добро вино и мало ватрице, за полагање испита.”;*
- *Обзиром да сам пао испит неколико пута асистент ми је понудио оцену у замену за велику своту новца, што сам морао и прихватити;*
- *Асистент.*

2.2 Одговори у вези са тражењем мита од стране запослених на факултету

Код питања да ли им је током студија неко од запослених на факултету (из реда наставног или ненаставног особља) тражио мито, свих 552 анкетираних је дало одговор. Структура одговора је следећа:

- 90,0% анкетираних одговорило је да нису имали такво искуство;
- 6,4% анкетираних одговорило је да је имало такво искуство;
- 3,6% анкетираних студенткиња и студената нису желели да одговоре на постављено питање.

Графикон 9

Од укупно 35 студенткиња и студената који су навели да им је током студија неко од запослених на факултету (из реда наставног или ненаставног особља) тражио мито, њих 27 је навело која врста мита је била у питању.

- 24 (89,0%) је оних који су одговорили да је у питању новац;

- 2 (7,4%) анкетирани су навела да је од њих тражена услуга;
- 1 (3,6%) анкетирани је навео поклон као облик мита.

Графикон 10

Од укупно троје анкетираних који су на претходно постављено питање одговорили да им је неко од запослених тражио мито у виду услуге или поклона, један од њих је описао врсту услуге:

- *Пре седам година, сексуалне услуге.*

2.3 Одговори у вези са нуђењем мита од стране студената

Одговори на питање о личној умешаности самих студената (552 анкетираних) у корупцију на факултету нуђењем мита дистрибуирани су у следећим процентима:

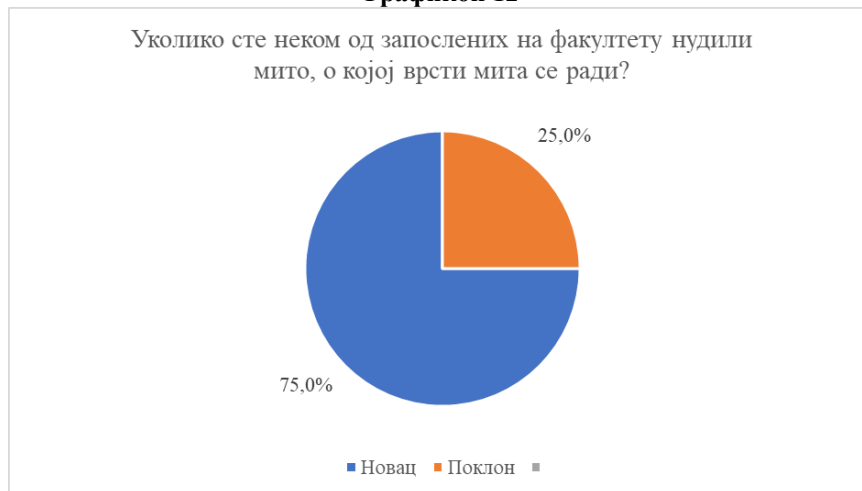
- 97,7% анкетираних одговорило је да нису понудили мито запосленима на факултету;
- 1,6% анкетираних није желело да одговори на то питање;
- 0,7% анкетираних је одговорило да је нудио мито запосленима на факултету ради остваривања неких погодности у вези са студирањем.

Графикон 11

Од укупно четворо анкетираних студенткиња и студената који су током студија понудили мито запосленима на факултету (из реда наставног или ненаставног особља), њих троје је навело да су понудили новац, док се у једном случају радило о нуђењу поклона.

Графикон 12

2.4 Одговори о случајевима подмићивања

На питање јесу ли током студирања подмитили неког запосленог на факултету, анкетирани су одговорили на следећи начин (Графикон 13):

- 532 (97,6%) анкетираних одговорило је да није подмићивало запослене на факултету;
- 11 (2,0%) анкетираних није желело да одговори на постављено питање;
- 2 (0,4%) анкетираних одговорило је да јесте подмићивало запослене на факултету.

Графикон 13

Од 552 анкетираних, два испитаника, односно 0,4%, изјаснило се да је дало мито запосленима на факултету. У оба случаја радило се о новцу (Графикон 14).

Графикон 14

2.5 Разлози подмићивања - врста противуслуге/погодности

На питање за какву услугу/погодност су дали мито, уколико су током студирања подмитили запосленог на факултету, студенткиње и студенти су имали могућност избора више унапред понуђених одговора, а као конкретни разлози су наведени:

- Упис на факултет – 1 одговор;
- Полагање испита – 1 одговор;
- Упис наредне године студија – 1 одговор.

3. Сазнања анкетираних у вези са корупцијом на Универзитету/факултету

3.1 Сазнања о стицању погодности на недозвољен начин

На питање да ли су анкетирани чули за некога ко је помоћу мита положио испит, стекао диплому или остварио погодност на било ком факултету Универзитета у Крагујевцу, одговорили су сви чланови из узорка, односно дато је укупно 552 одговора (Графикон 15). Одговори су дистрибуирани на следећи начин:

- 48,1% анкетираних одговорило је да није чуло за студенткињу или студента који су помоћу мита положили испит, стекли диплому или остварили погодност на неком од факултета Универзитета у Крагујевцу;
- 45,7% анкетираних је одговорило да је чуло за студенткињу или студента који су помоћу мита положили испит, стекли диплому или остварили погодност на неком од факултета Универзитета у Крагујевцу;
- 6,2% анкетираних није желело да одговори на постављено питање.

Графикон 15.

3.2 Сазнања о полагању испита на недозвољен начин

На питање да ли лично познају неку студенткињу/студента који је на неком факултету Универзитета у Крагујевцу положио испит на други недозвољени начин (преписивањем, коришћењем „бубица”, тиме што је друго лице полагало испит за њега и сл.), анкетирани су одговорили на следећи начин:

- 49,6% анкетираних одговорило је да лично познаје такве студенткиње/студенте;
- 41,7% анкетираних одговорило је да лично не познаје такве студенткиње/студенте;
- 8,7% анкетираних није желело да одговори на постављено питање.

Графикон 16

3.3 Сазнања о могућности куповине факултетске дипломе

Што се тиче питања да ли анкетирани имају сазнања да се на њиховом факултету може купити диплома, на које је одговорило свих 552 студенткиња и студената из узорка, одговори су дистрибуирани на следећи начин:

- 74,3% анкетираних одговорило је да нема таква сазнања;

- 15,4% анкетираних одговорило је да има таква сазнања;
- 10,3% анкетираних није желело да одговори на постављено питање.

Графикон 17

Одговори анкетираних на питање да ли знају за конкретан случај куповине дипломе на факултету на ком студирају (Графикон 18), којих је дато укупно 114, у највећем обиму/проценту били су негативни:

- 51 (44,8%) анкетирани одговорио је да нема таква сазнања;
- 33 (28,9%) анкетираних није желело да одговори на постављено питање;
- 30 (26,3%) анкетираних одговорило је да има таква сазнања.

Графикон 18

4. Реакције анкетираних на корупцију

Упитник је садржао и питања која се тичу реакције студенткиња/студената из узорка на коруптивне радње на њиховим факултетима, односно да ли су већ пријављивали корупцију

на свом факултету/Универзитету, каква су искуства имали у вези са пријављивањем, те да ли би у будућности пријавили корупцију на свом факултету/Универзитету.

4.1 Искуства са пријављивањем корупције

На питање да ли су до сада пријављивали коруптивно понашање на свом факултету или на Универзитету, одговорили су сви чланови узорка. Дати одговори дистрибуирани су на следећи начин:

- 530 (96,0%) анкетираних одговорило је да до сада није пријављивало коруптивно понашање на факултету или Универзитету;
- 18 (3,3%) анкетираних није желело да одговори на постављено питање;
- 4 (0,7%) анкетираних одговорило је да јесте пријављивало коруптивно понашање на факултету или Универзитету.

Графикон 19

На постављено питање коме су пријавили коруптивно понашање, неки од занимљивијих одговора датих у анкети су:

- *Тадашњем деканату факултета;*
- *Не зна се коме сме зато се и не пријављује;*
- *Било је у новинама.*

На питање „Уколико сте пријавили коруптивно понашање на Вашем факултету или Универзитету, какав је исход пријаве?“, анкетирани који су пријавили коруптивно понашање дали су следеће одговоре:

- Поступак није покренут – 5 одговора;
- Поступак је у току – 2 одговора;
- Поступак је окончан – 1 одговор.

4.2 Пријављивање корупције у будућности и методи њеног сузбијања

Одговор на питање да ли би у будућности пријавили коруптивно понашање на свом факултету дало свих је 552 студенткиња/студената, чланова узорка (Графикон 20), од чега је:

- 52,7% анкетираних одговорило да би пријавило коруптивно понашање у

- будућности;
- 27,2% анкетираних одговорило да не жели да одговори;
  - 20,1% анкетираних одговорило да не би пријавило коруптивно понашање у будућности.

Графикон 20

На питање коме би поднели пријаву за коруптивно понашање, уколико би се на такав корак одлучили, студенткиње и студенти су имали могућност избора више унапред понуђених одговора. Дато је укупно 667 одговора од стране 283 анкетираних (51,3% узорка), и то на следећи начин:

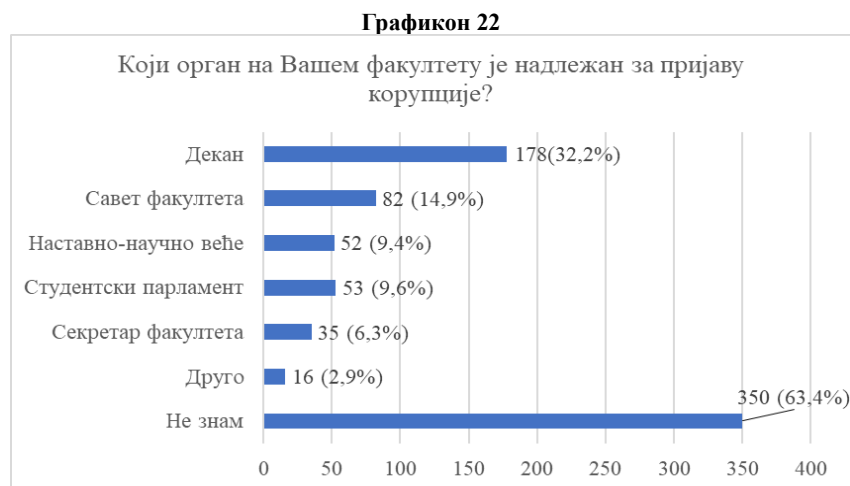
- Факултету – 133 анкетираних (47%);
- Универзитету – 101 анкетирани (35,7%);
- Агенцији за спречавање корупције – 151 анкетирани (53,4%);
- Медијима – 50 анкетираних (17,7%);
- Надређеним лицима особа које траже мито – 41 анкетирани (14,5%);
- Полицији – 73 анкетираних (25,8%);
- Јавном тужилаштву – 57 анкетираних (20,1%);
- Невладиној организацији – 16 анкетираних (5,7%);
- Друго – 4 анкетираних (1,4%);
- Не знам – 31 анкетирани (11,0%);
- Не желим да одговорим – 10 анкетираних (3,5%).

Графикон 21

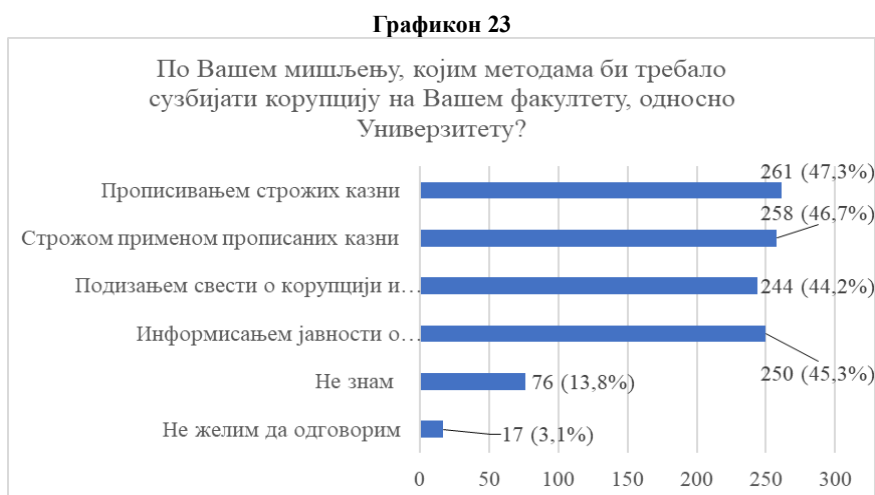
На питање који је орган на факултету њиховог студирања надлежан за поступање по пријави корупције, уз могућност истовременог давања више одговора, 552 анкетираних дало је укупно 766 одговора (Графикон 22), и то:

- Декан – 178 анкетираних (32,2%);
- Савет факултета – 82 анкетираних (14,9%);
- Наставно-научно веће – 52 анкетираних (9,4%);
- Студентски парламент – 53 анкетираних (9,6%);
- Секретар факултета – 35 анкетираних (6,3%);
- Друго – 16 анкетираних (2,1%);
- Не знам – 350 анкетираних (63,4%).

На постављено питање којим би методама требало сузбијати корупцију на факултетима, односно Универзитету, уз могућност истовременог давања више одговора, 552 анкетираних дало је укупно 1.106 одговора (Графикон 23), и то:

- Прописивањем строжих казни – 261 анкетирани (47,3%);
- Строжом применом прописаних казни – 258 анкетираних (46,7%);
- Информисањем јавности о конкретним случајевима корупције – 250 анкетираних (45,3%);
- Подизањем свести о корупцији и њеној штетности – 244 анкетираних (44,2%);
- Не знам – 76 анкетираних (13,8%);
- Не желим да одговорим – 17 анкетираних (3,1%).

5. Перцепција улоге Универзитета и факултета студирања у суочавању са корупцијом и њеним сузбијањем

У ову групу питања спадају питања о информисаности студенткиња и студената о постојању кодекса понашања на факултетима студирања, односно о познавању садржине таквих аката, као и сет питања која се односе на ниво поверења студенткиња, односно студената у органе факултета њиховог студирања, односно у органе Универзитета у вези са суочавањем са корупцијом и механизмима сузбијања корупције.

5.1 Етички кодекс

У вези са информисаношћу студенткиња и студената о постојању кодекса понашања, етичког кодекса или сличног акта који уређује правила понашања наставника и студената факултета у спровођењу наставе и у процесу оцењивања студената, остварена је следећа дистрибуција одговора (Графикон 24) од стране свих 552 чланова узорка:

- 51,5% студенткиња и студената одговорило је да је упознато са тим да на факултету њиховог студирања постоји кодекс понашања, етички кодекс или други сличан акт који уређује правила понашања наставника и студената факултета у спровођењу наставе и у процесу оцењивања студената;
- 42,2% анкетираних студенткиња и студената одговорило је да не зна за постојање таквог акта;
- 6,3% анкетираних студенткиња и студената негирало је да на факултету њиховог студирања постоји такав акт.

Графикон 24

Када је у питању упознатост студенткиња и студената са садржином етичког кодекса или другог сличног акта који уређује правила понашања наставника и студената факултета у спровођењу наставе и у процесу оцењивања студената, дат је укупно 291 одговор (52,7% узорка). Ови одговори дистрибуирани су на следећи начин:

- 60,5% студенткиња и студената који су дали одговор изјаснило се да је упознато са садржином таквог акта;

- 35,4% студенткиња и студената који су дали одговор изјаснило се да није упознато са садржином таквог акта;
- 4,1% студенткиња и студената се изјаснило да не жели да одговори на наведено питање.

Графикон 25

5.2 Поверење студената у органе Универзитета и факултета

Ниво поверења анкетираних студенткиња и студената у органе Универзитета, односно органе факултета њиховог студирања, на основу питања: „Који је ниво поверења у органе Вашег факултета, односно Универзитета у погледу суочавања са корупцијом и њеним сузбијањем?”, оценило је свих 552 чланова узорка. Анкетирани су своје поверење у органе Универзитета, односно факултета студирања ценили оценама од 0 (поверење не постоји) до 9 (постоји веома висок ниво поверења)⁶. Одговори анкетираних студената о поверењу у органе Универзитета, односно опсервираних факултета могу се сврстати у три групе⁷ (прва група: нимало или веома мало поверења – оцене 0 до 3; друга група: делимично или умерено поверење – оцене 4 и 5; и трећа група одговора: доста или потпуно поверење – оцене 6 до 9). Дати одговори дистрибуирани су на следећи начин (Графикони 26а – 26к).

5.2.1 Ректор

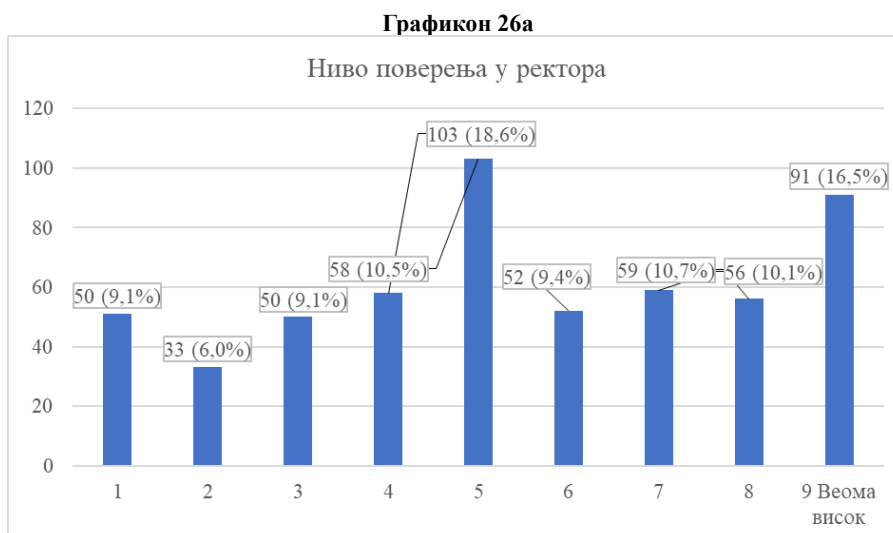
Одговори анкетираних студенткиња и студената о поверењу у ректора Универзитета у Крагујевцу дистрибуирани су на следећи начин:

- 24,2% анкетираних изјаснило се да има веома мало поверења у деловање ректора.
- 29,1% анкетираних има делимично или умерено поверење у деловање ректора у вези са сузбијањем корупције на Универзитету;
- 46,7% анкетираних изјаснило се да има доста поверења или потпуно поверење у рад ректора, при чему се 16,5% анкетираних изјаснило да има потпуно поверење у деловање ректора.

⁶ За ректора је дефинисан распон оцена од 1-9.

⁷ Стратификовање група одговора одређено је од стране реализатора истраживања у току поступка анализе прикупљених резултата.

5.2.2 Ректорски колегијум

Одговори анкетираних студенткиња и студената о поверењу у ректорски колегијум дистрибуирани су у приближно истим процентима у односу на одговоре који се односе на поверење у самог ректора Универзитета (Графикон 26б), што је разумљиво с обзиром на чињеницу да ректорским колегијумом руководи сам ректор Универзитета:

- 26,8% анкетираних изјаснило се да нема нимало или има веома мало поверења у деловање ректорског колегијума, при чему 7,6% од укупног узорка у деловање ректорског колегијума уопште нема поверења;
- 28,4% анкетираних има делимично или умерено поверење у деловање ректорског колегијума у вези са сузбијањем корупције на Универзитету;
- 44,8% анкетираних изјаснило се да има доста поверења или потпуно поверење у рад ректорског колегијума, при чему се 15,9% анкетираних изјаснило да има потпуно поверење у деловање ректорског колегијума.

Однос граничних вредности изражених у процентима, односно анкетираних који немају нимало поверења према анкетираним студенткињама и студентима који имају потпуно поверење у ректорски колегијум је 7,6% према 15,9%.

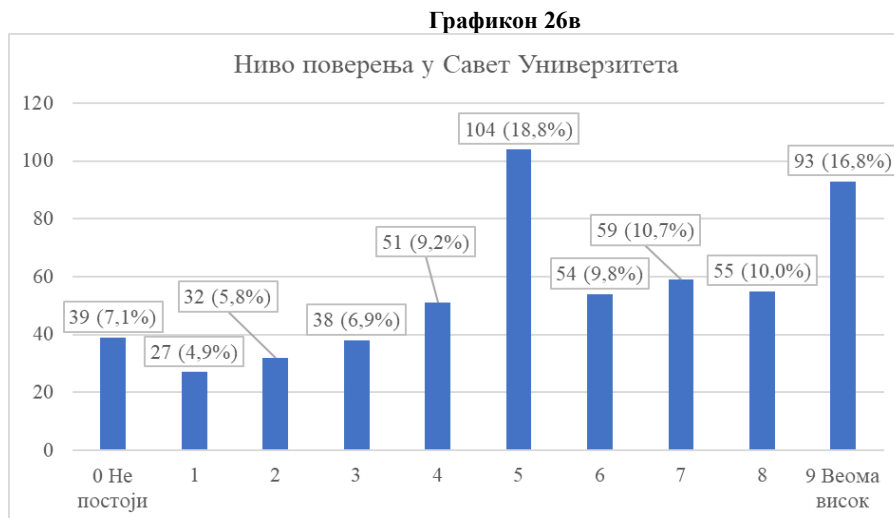

5.2.3 Савет Универзитета

Активности и рад Савета Универзитета (Графикон 26в) оцењени су на следећи начин:

- 24,7% анкетираних изјаснило се да нема нимало или има веома мало поверења у деловање Савета Универзитета, при чему 7,1% од укупног узорка у деловање Савета Универзитета уопште нема поверења;
- 28,0% анкетираних има делимично или умерено поверење у деловање Савета Универзитета у вези са сузбијањем корупције на Универзитету;
- 47,3% анкетираних изјаснило се да има доста поверења или потпуно поверење у рад Савета Универзитета, при чему се 16,8% анкетираних изјаснило да има потпуно поверење у деловање Савета Универзитета.

Однос граничних вредности изражених у процентима, односно анкетираних који немају нимало поверења према анкетираним студенткињама и студентима који имају потпуно поверење у Савет Универзитета је 7,1% према 16,8%.

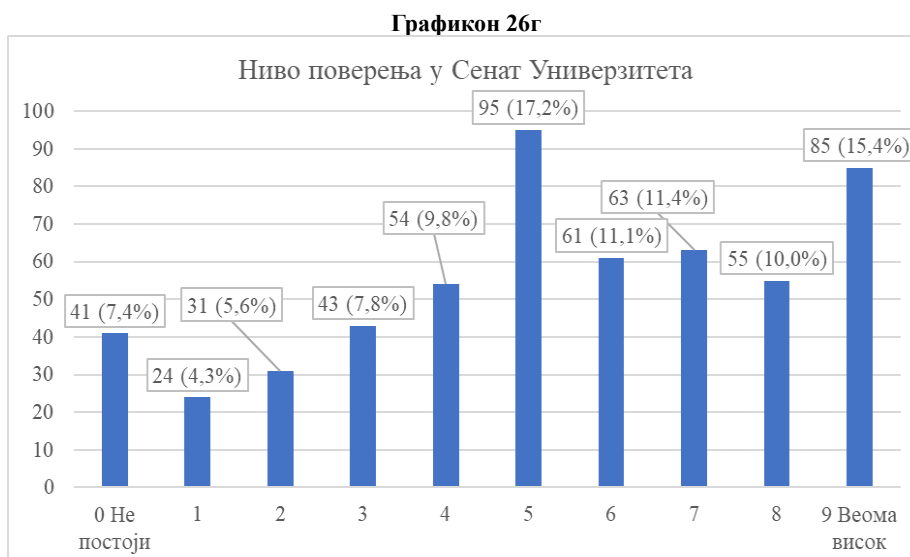

5.2.4 Сенат Универзитета

Дистрибуција одговора анкетираних студената код питања о поверењу у рад Сената Универзитета готово је идентична са дистрибуцијом одговора о поверењу у рад Савета Универзитета (Графикон 28г).

- 25,1% анкетираних изјаснило се да нема нимало или има веома мало поверења у деловање Сената Универзитета, при чему 7,4% од укупног узорка у деловање Сената Универзитета уопште нема поверења;
- 27,0% анкетираних има делимично или умерено поверење у деловање Сената Универзитета у вези са сузбијањем корупције на Универзитету;
- 47,9% анкетираних изјаснило се да има доста поверења или потпуно поверење у рад Сената Универзитета, при чему се 15,4% анкетираних изјаснило да има потпуно поверење у деловање Сената Универзитета.

Однос граничних вредности изражених у процентима, односно анкетираних који немају нимало поверења у Сенат Универзитета према анкетираним студенткињама и студентима који имају потпуно поверење у Сенат Универзитета је 7,4% према 15,4%.

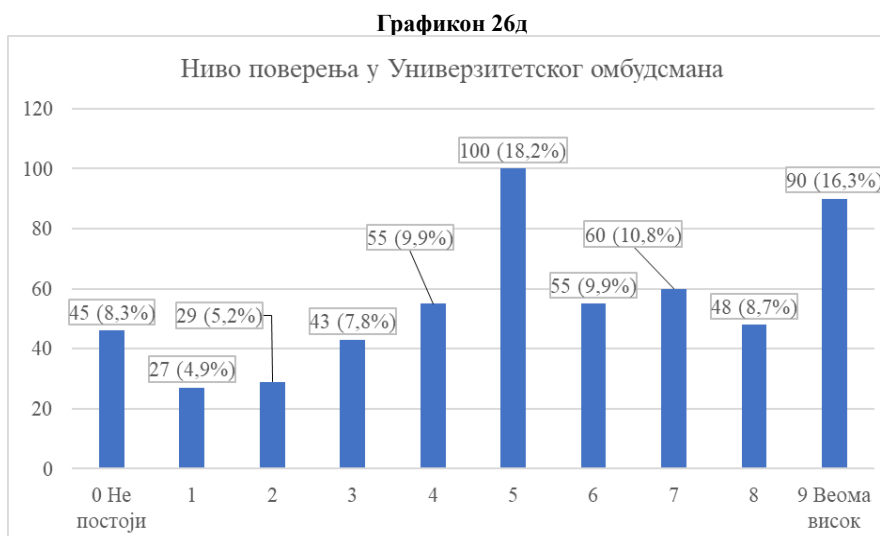

5.2.5 Универзитетски омбудсман

Ниво поверења студената у рад Универзитетског омбудсмана исказан је у Графикону 26д:

- 26,2% анкетираних изјаснило се да нема нимало или има веома мало поверења у деловање Универзитетског омбудсмана, при чему 8,3% од укупног узорка у деловање Универзитетског омбудсмана уопште нема поверења;
- 28,1% анкетираних има делимично или умерено поверење у деловање Универзитетског омбудсмана у вези са сузбијањем корупције на Универзитету;
- 45,7% анкетираних изјаснило се да има доста поверења или потпуно поверење у рад Универзитетског омбудсмана, при чему се 16,3% анкетираних изјаснило да има потпуно поверење у деловање Универзитетског омбудсмана.

Однос граничних вредности изражених у процентима, односно анкетираних који немају нимало поверења према анкетираним студенткињама и студентима који имају потпуно поверење у Универзитетског омбудсмана је 8,3% према 16,3%.

5.2.6 Декан

Што се тиче поверења у деловање и рад декана (Графикон 26ђ), резултати су дистрибуирани на следећи начин:

- 28,1% анкетираних изјаснило се да нема нимало или има веома мало поверења у деловање декана, при чему 7,6% од укупног узорка у деловање декана уопште нема поверења;
- 20,3% анкетираних има делимично или умерено поверење у деловање декана у вези са сузбијањем корупције на Универзитету;
- 51,6% анкетираних изјаснило се да има доста поверења или потпуно поверење у рад декана, при чему се 22,2% анкетираних изјаснило да има потпуно поверење у деловање декана.

Однос граничних вредности изражених у процентима, односно анкетираних који немају нимало поверења према анкетираним студенткињама и студентима који имају потпуно поверење у декана је 7,6% према 22,2%.

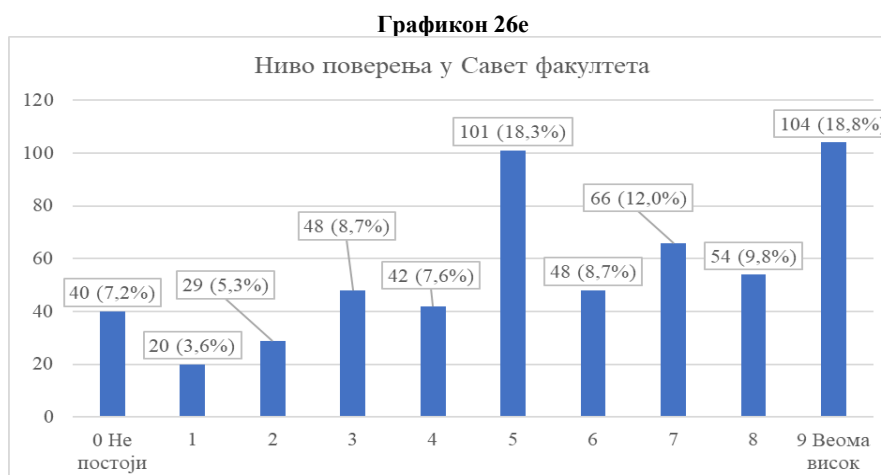
5.2.7 Савет факултета

Што се тиче активности савета факултета (Графикон 26е), резултати су дистрибуирани на следећи начин:

- 24,8% анкетираних изјаснило се да нема нимало или има веома мало поверења у деловање савета факултета, при чему 7,2% од укупног узорка у деловање савета факултета уопште нема поверења;
- 25,9% анкетираних има делимично или умерено поверење у деловање савета факултета у вези са сузбијањем корупције на Универзитету;
- 49,3% анкетираних изјаснило се да има доста поверења или потпуно поверење у рад савета факултета, при чему се 18,8% анкетираних изјаснило да има потпуно поверење у деловање савета факултета.

Однос граничних вредности изражених у процентима, односно анкетираних који немају нимало поверења према анкетираним студенткињама и студентима који имају потпуно поверење у савет факултета је 7,2% према 18,8%.

У вези са наведеним резултатима, запажа се благи пад укупних негативних одговора (24,8%) о поверењу у рад савета факултета, у односу на негативне одговоре о поверењу у рад декана (28,1%).

5.2.8 Наставно-научно веће

Кад је реч о активностима наставно-научних већа у вези са сузбијањем корупције на факултетима, о поверењу у рад тих тела, резултати су дистрибуирани на следећи начин (Графикон 26ж):

- 22,8% свих анкетираних изјаснило се негативно, при чему се 5,8% анкетираних изјаснило да нема нимало поверења у рад тих тела;
- 24,3% анкетираних изјаснило се да има делимично, односно умерено поверење у рад наставно-научних већа у вези са сузбијањем корупције;
- 52,9% анкетираних изјаснило се да има доста поверења или потпуно поверење у деловање ових тела, при чему се 19,0% анкетираних изјаснило да има потпуно поверење.

Однос граничних вредности изражених у процентима, односно анкетираних који немају нимало поверења према анкетираним студенткињама и студентима који имају потпуно поверење у наставно-научно веће је 5,8% према 19,0%.

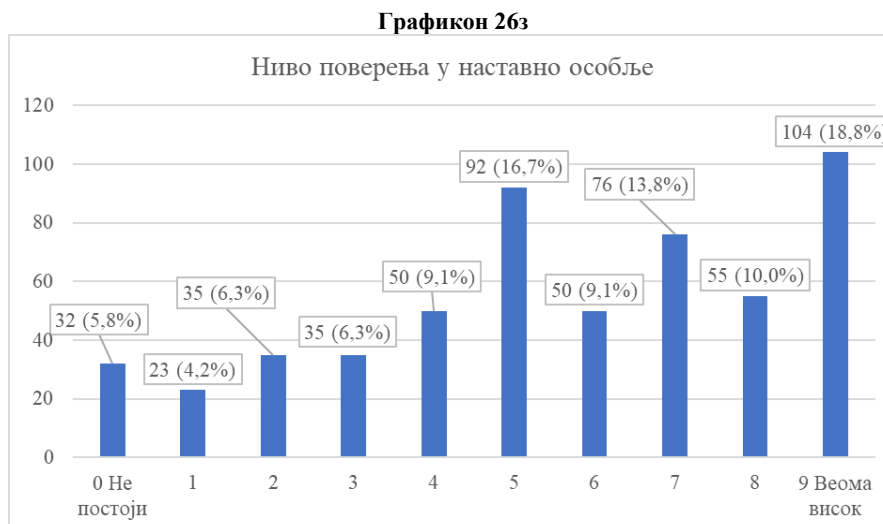

5.2.9 Наставно особље

Активности наставног особља на факултетима у вези са сузбијањем корупције, оцењене су на следећи начин (Графикон 26з):

- 22,5% анкетираних студенткиња и студената нема нимало или има веома мало поверења у активности наставног особља везане за сузбијање корупције на факултетима, при чему 5,8% нема нимало поверења у њихове активности;
- 25,8% анкетираних има делимично, односно умерено поверење у активности наставног особља на сузбијању корупције;
- 51,7% анкетираних има велико или потпуно поверење у активности наставног особља у вези са сузбијањем корупције на факултетима, при чему 18,8% анкетираних има потпуно поверење у њихов рад.

Однос граничних вредности изражених у процентима, односно анкетираних који немају нимало поверења према анкетираним студенткињама и студентима који имају потпуно поверење у наставно особље је 5,8% према 18,8%.

5.2.10 Студентска служба факултета

Поверење које су анкетирани студенткиње и студенти указали активностима студентских служби на факултетима њиховог студирања, везано за сузбијање корупције, дистрибуирано је на следећи начин (Графикон 26и):

- 30,5% анкетираних студенткиња и студената нема нимало или има веома мало поверења у рад студентских служби факултета, при чему 9,6% нема нимало поверења у њихове активности;
- 22,6% анкетираних има делимично, односно умерено поверење у рад ових служби;
- 46,9% анкетираних има високо или потпуно поверење у рад ових служби, при чему потпуно поверење у њихов рад има 20,5% анкетираних.

Однос екстремних вредности поверења, када су студентске службе факултета у питању, је најизраженији у односу на све друге органе Универзитета и факултета. Однос граничних вредности изражених у процентима, односно анкетираних који немају нимало

поверења према анкетираним студенткињама и студентима који имају потпуно поверење у студентску службу факултета је 9,6% према 20,5%.

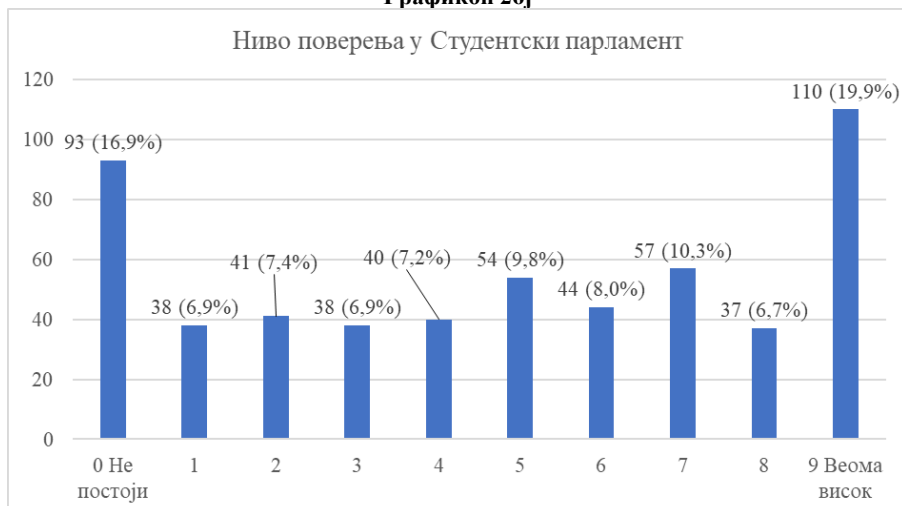
5.2.11 Студентски парламент

Посебну пажњу привлачи дистрибуција одговора анкетираних студенткиња и студената на питање о њиховом поверењу према студентским парламентима на факултетима њиховог студирања. Дистрибуција одговора извршена је на следећи начин (Графикон 26ј):

- 38,1% анкетираних студенткиња и студената нема нимало или има веома мало поверења у студентски парламент (највиши укупни ниво неповерења у односу на све друге органе Универзитета и факултета), при чему 16,9% нема нимало поверења у њихове активности (највиши ниво потпуног неповерења у односу на све друге органе Универзитета и факултета);
- 17,0% анкетираних има делимично, односно умерено поверење у рад студентског парламента;
- 44,9% анкетираних има високо или потпуно поверење у рад студентског парламента, при чему потпуно поверење у његов рад има 19,9% анкетираних.

Однос граничних вредности изражених у процентима, односно анкетираних који немају нимало поверења према анкетираним студенткињама и студентима који имају потпуно поверење у студентски парламент је 16,9% према 19,9%.

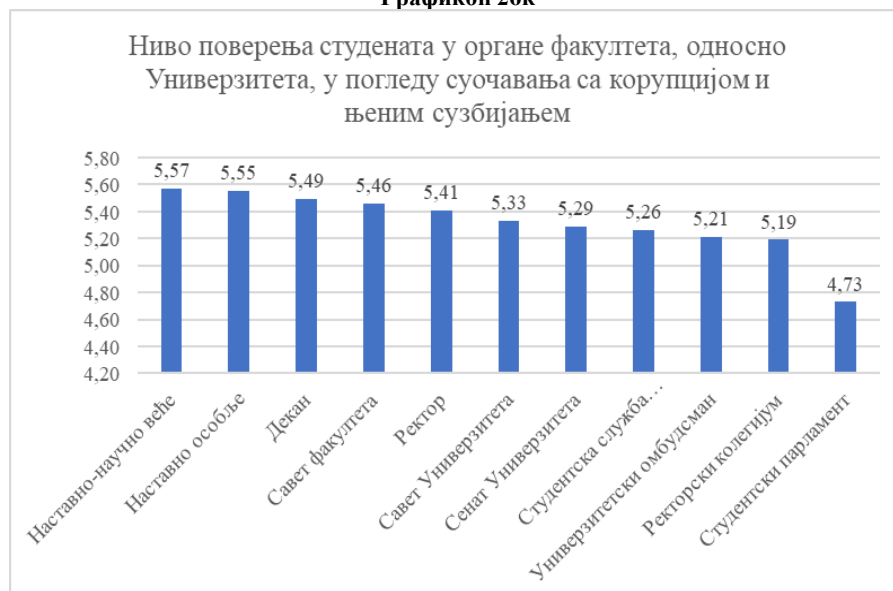
Графикон 26ј

5.2.12 Преглед оцена нивоа поверења у органе Универзитета и факултета

Када је реч о поверењу које поједини органи факултета, односно Универзитета уживају код студената у погледу борбе против корупције, скоро сви органи имају приближно исту просечну оцену. Сви органи имају просечну оцену нивоа поверења изнад 5,00, изузев студентских парламената са просечном оценом нивоа поверења 4,73, који је уједно и најниже оцењен орган. Највећу оцену добила су наставно-научно већа (5,57), наставно особље (5,55) и декани (5,49). Просечна оцена нивоа поверења студената у органе Универзитета у Крагујевцу и органе опсервираних факултета износи 5,32.

Графикон 26к

6. Коментари на анкету

Анкету је коментарисало укупно 34 студенткиња и студента опсервираних факултета Универзитета у Крагујевцу.

Опште напомене и појашњења одговора које су анкетирани дали у анкети садржани су у осам коментара, док су четири коментара препоруке за побољшање рада Агенције и побољшање самог упитника у будућим истраживањима. У осам коментара дата је оцена да је анкета узалудна, бесмислена или је изражена неверица у успех анкете. Коментари у којима је анкета оцењена као лоша или је изразито неповољно оцењена забележени су у пет случајева. Истраживање које је спровела Агенција повољно је оцењено у девет коментара.

Неки од коментара на анкету:

- *Надам се да ће бити корисна у односу на остале;*
- *Занимљива;*
- *Сматрам да је ова анкета јако корисна јер већина нас студената жели да полаже колоквијуме и испите искључиво својим трудом и стеченим знањем, а не неким другим непоштеним начинима као што то појединци чине;*
- *Добра идеја, али као и остале анкете чији трагични резултати нису допринели никаквом решавању проблема, и ова је бесмислена;*
- *Анкета је чисто губљење времена и неће решити никакав проблем у Србији, проблеми се решавају политичком вољом, а ово се ради само да задовољи земље у ЕУ које имају систем који ради за грађане за разлику од данашње феудалне Србије;*
- *Одлична;*
- *Супер;*
- *Не видим поенту када већина неће бити искрена;*
- *Поштовани, било ми је задовољство што сам учествовао у овој анкети. Надам се да ће се након ове анкете пробудити свест код студената по овом питању и да ће се коначно стати на пут људима који се баве корупцијом и слободно могу рећи потенцијално организованим криминалом. Хвала још једном;*
- *Нема довољно корупције, треба и професори од нечега да живе;*
- *Поражавајуће је да се стално Правни факултет доводи у везу са куповином диплома, а остали факултети су препоштени. Неће бити баш тако и ако већ чешљате онда пречешљајте и остале факултете у Новом Саду и Београду, било би веома занимљиво ако се сме. Хвала;*
- *Све похвале, јако потребна питања с обзиром на тренутну ситуацију;*
- *Не знам да л' ово уопште значи неке нешто;*
- *Анкета је у реду, питања су добро постављена, и добро је што је спроведена анкета, свакако мислим да нема корупције на Универзитету у Крагујевцу;*
- *Лепа иницијатива надам се да ће се неке ствари заправо предузети посебно ако је неко имао проблем, јер ја конкретно нисам. Надам се да се ова анкета спроводи за све универзитете у Србији, јер мислим да је наш универзитет неоправдано превише оптуживан. За много више случајева корупције сам чула на другим универзитетима, а при том ништа није медијски испраћено и политички бомбардовано као у случају с нашим универзитетом;*
- *Сузбијање корупције у Србији је еквивалентно тражењу игле у пласту сена;*
- *Анкета је у реду, али треба прећи са речи на дела. Такође, мислим да би било*

корисно увођење психолошке процене стручног кадра, бар два пута годишње, јер је неопходна на Факултету инжењерских наука;

- *Бавите се науком, а не глупостима;*
- *Анкета је безначајна ако се стање не провери на терену;*
- *Није праведно према осталим студентима да одређени преписују на испитима и да на то нико не реагује иако сви виде;*
- *За студентски парламент оцена минус а не нула, нула је превисоки број;*
- *Мислим да ове анкете везе са везом немају и да их попуњавамо безвезе. Имам утисак да их нико не чита, мада и да прочита, никада се ништа није променило, нити ће. Поготово анкете на крају семестра везано за професоре и сараднике;*
- *Тотално бесциљно, код нас се никад ништа не промени;*
- *Надам се да ће се корупција, ако не сузбити, барем оспорити у већој мери. Хвала;*
- *Надам се да ће се резултати анкете и провести у дело;*
- *Комплетно је апсурдно прикупљати податке и статистике када не умете применити то у пракси;*
- *Анкета је састављена од врло добрих питања.*

ЗАКЉУЧЦИ И ПРЕПОРУКЕ

У овом истраживању анкетирано је укупно 552 студенткиња и студената са четири факултета Универзитета у Крагујевцу.

Укупно 89,7% анкетираних рођено је у периоду 1998 – 2003. године. Студенткиње и студенти друге, треће и четврте године студија чине преко 3/5 (три петине), док са студенткињама и студентима прве и пете године студија тај удео чини 92,3% укупног броја анкетираних.

Број студенткиња према броју студената који су попунили упитник стоји у приближном односу 3:1 (70,5% студенткиња према 25,9% студената), што са једне стране може да укаже на већи број припадника високошколске омладине женског пола, али, са друге стране, може да укаже и на већу заинтересованост студенткиња за давање одговора на постављена питања. Укупно 3,6% анкетираних није желело да се изјасни о полу.

Број анкетираних који се финансирају из буџета према броју самофинансирајућих студенткиња и студената стоји у приближном односу 3:1, који податак може да укаже на различиту заинтересованост буџетских и самофинансирајућих студената за феномен корупције на Универзитету, односно за већу заинтересованост буџетских студената за тај феномен.

Чињеница да више од 1/4 (једне четвртине) анкетираних студенткиња и студената није желело да одговори на питање о укупним просечним месечним примањима домаћинстава из којих потичу, са једне стране, може да укаже или на екстремно висока или на екстремно ниска просечна месечна примања домаћинстава из којих потичу, а са друге стране, може бити последица уверења студената да су подаци о приходима дубоко лична ствар, те да их не треба наводити.

1. Подаци о перцепцији присутности корупције и дискриминације на факултетима, односно Универзитету

На основу добијених резултата у вези са питањем о перципирању корупције на факултетима њиховог студирања, издваја се податак да 29,8% узорка верује како корупције на факултетима њиховог студирања уопште нема, док је чак 70,2% анкетираних изнело мишљење да корупција на опсервираним факултетима постоји у различитом обиму распрострањености и у различитим интензитетима, при чему је тврђење да је корупција екстремно изражена изнело 5,4% анкетираних.

Нешто другачија је ситуација кад је у питању перцепција корупције на Универзитету у целини. Пажњу привлачи податак да 20,6% узорка верује да корупције на Универзитету уопште нема (мањи проценат него на факултетима), док је чак 79,4% анкетираних студенткиња и студената изнело мишљење да је корупција на Универзитету изражена у различитом обиму и интензитетима, при чему је тврђење да је корупција екстремно изражена изнело 7,6% анкетираних.

Разлика у одговорима о перцепцији изражености корупције на факултетима студирања анкетираних лица, односно на Универзитету у целини, могла би се објаснити уздржаношћу

анкетираних да се експлицитно изјасне о присутности корупције на свом факултету, док таква уздржаност не постоји да у великом проценту изнесу јасан став о присутности корупције на Универзитету. На такав закључак наводи податак да је проценат анкетираних који у потпуности негирају постојање корупције на факултетима њиховог студирања (29,8%, односно 165 одговора) значајно већи од процента анкетираних који одричу постојање корупције на Универзитету (20,6%, тј. 114 анкетираних).

Када је у питању перцепција дискриминације на факултетима на којима студирају, према добијеним подацима, 31,4%, односно 173 студенткиња и студената, сматра да је дискриминација при полагању испита распрострањена на њиховим факултетима. У поступку даље анализе прикупљених података, реализатори истраживања утврдили су девет типова одговора о основима дискриминације приликом полагања испита, и то:

- Непотизам, кронизам, познанство са испитивачем – 20;
- Пол и сексуално опредељење – 16;
- Порекло (припадност утицајној породици); друштвени утицај и моћ, друштвени статус, имовински статус – 15;
- Лична преференција и дискрециона одлука испитивача – 12;
- Просек оцена и дужина студирања – 4;
- Физички изглед и начин облачења – 4;
- Политичко опредељење, политичка веза, партијска припадност – 1;
- Завичајно порекло (позитивно дискриминисани из Крагујевца) – 1;
- Неодређени одговор – разни основи, сви основи, било који основ – 7.

2. Лична искуства са корупцијом

Однос анкетираних који су негирали да им је некада треће лице предлагало да оно посредује да некеме дају мито ради полагања испита, стицања дипломе или остварења неке друге погодности у вези са студирањем, према онима који су то потврдили или нису желели да одговоре на постављено питање је 85,1% према 14,9% (7,7% дало одговор „да”, а 7,2% изабрало опцију „не желим да одговорим”).

Приближно исти је дисбаланс код одговора на питање да ли им је током студија неко од запослених на факултету (из реда наставног или ненаставног особља) захтевао мито, на које питање је 90,0% узорка (497 анкетираних) одговорило да није лично имало такво искуство, 6,4% (35 анкетираних) навело је да јесте имало такво искуство, док 3,6% (20 анкетираних) није желело да одговори на постављено питање.

Међу анкетиранима који су потврдили да су запослени на факултету од њих захтевали мито, на питање која врста мита је захтевана, одговорило је њих 27, од чега је 89,0% одговорило да им је тражен новац, 7,4% је определило услугу као облик мита, док је 3,6% испитаника одговорило да им је тражен поклон.

Што се тиче личне умешаности самих студената у корупцију на факултету нуђењем мита запосленима, свега 0,7% анкетираних признало је да је запосленима на факултету нудило мито ради остваривања неких погодности у вези са студирањем. О личној умешаности у корупцију на овај начин, 1,6% анкетираних није хтело да се изјасни.

На питање јесу ли током студирања подмитили неког запосленог на факултету, 0,4% анкетираних дало је потврду подмићивања запослених на факултету, док 2,0% анкетираних

није желело да одговори на постављено питање.

Ситуација са одговорима о подмићивању је значајно другачија код питања да ли су анкетирани чули за некога ко је помоћу мита положио испит, стекао диплому или остварио погодност на било ком факултету Универзитета у Крагујевцу. На ово питање одговорили су сви из узорка (552 одговора), при чему је нешто мање од пола анкетираних (45,7%) навело да је чуло за студенткињу/студента који су помоћу мита положили испит, стекли диплому или остварили неку другу погодност током студирања на факултету. Од укупног броја анкетираних, њих 6,2%, није желело да одговори на постављено питање.

Занимљиви су и резултати у вези са питањем да ли анкетирани лично познају неког студента/студенткињу који/а је на неком факултету Универзитета у Крагујевцу положио/ла испит на други недозвољени начин – преписивањем, коришћењем „бубица”, тиме што је друго лице полагало испит за њега и сл. Чак 49,6% узорка навело је да таква лица познаје, а 8,7% анкетираних није желело да одговори на наведено питање.

На питање за какву услугу/погодност су дали мито, уколико су током студирања подмислили запосленог на факултету, студенти су могли да се одреде за више понуђених одговора. Студенткиње и студенти су дали по један одговор за опције „Упис на факултет”, „Полагање испита” и „Упис наредне године студија”.

Код питања да ли анкетирани имају сазнања да се на њиховом факултету може купити диплома, на које је одговорило свих 552 анкетираних, 15,4% навело је да има таква сазнања, док 10,3% није желело да одговори на питање, док је њих 74,3% мишљења да се на факултету њиховог студирања не може купити диплома.

На питање да ли знају за неки такав случај (куповине дипломе) одговорило је укупно 114 студенткиња и студената (20,1% узорка), од којих је укупно 55,2% одговорило да зна за конкретан случај (26,3%) или да не жели да одговори на постављено питање (28,9%).

3. Реакције анкетираних на корупцију

Са становишта борбе против корупције, веома су значајни одговори анкетираних студенткиња и студената на питања која се тичу њихове реакције на коруптивне радње на њиховим факултетима, односно да ли су већ пријављивали корупцију на свом факултету и/или Универзитету, каква су искуства имали у вези са пријављивањем корупције, те да ли би у будућности пријавили корупцију на свом факултету и/или Универзитету.

На питање да ли су до сада пријављивали коруптивно понашање на свом факултету или Универзитету, одговорили су сви чланови узорка (552), од којих је 530 (96,0%) одговорило да до сада нису пријављивали коруптивно понашање на факултету или Универзитету, док њих 18 (3,3%) није желело да одговори на постављено питање. Свега четворо анкетираних, (0,7%) одговорило је да јесте пријављивало коруптивно понашање на факултету или Универзитету. Анкетирани који су пријавили корупцију, наводили су коме су пријављивали коруптивна понашања.

На питање о исходу пријаве за коруптивно понашање у случајевима када је иста поднесена, да је поступак у току одговорило је двоје анкетираних, док је само у једном случају добијен одговор да је поступак окончан. У пет случајева анкетирани су одговорили да

по пријави коруптивног понашања случај није покренут.

Дистрибуција одговора на питање да ли би студенткиње и студенти у будућности пријавили коруптивно понашање на свом факултету, одвијала се тако што је 52,7% узорка навело да би пријавило будућа коруптивна понашања, док је њих 20,1% навело да таква понашања ни у будућности не би пријављивало. На постављено питање, 27,2% анкетираних није желело да одговори.

На питање коме би поднели пријаву за коруптивно понашање уколико би се на такав корак одлучили, уз могућност давања више одговора, дато је укупно 667 одговора од стране 283 анкетираних (51,3% узорка). Највише анкетираних 151 (54,3%), одговорило је да би пријаву за коруптивно понашање поднели Агенцији за спречавање корупције, док је њих 133 (47,0%) одговорило да би пријаву поднели факултету. Опцију да би пријаву за коруптивно понашање поднели Универзитету, изабрао је 101 анкетирани (35,7%), а за опцију да би пријаву за коруптивно понашање поднели полицији определило се 73 анкетираних (25,8).

Са друге стране, не охрабрује податак који је добијен одговорима на питање који је орган на факултету њиховог студирања надлежан за поступање по пријави корупције. Уз могућност истовременог давања више одговора, 552 анкетираних дало је укупно 766 одговора. Чак 350 анкетираних студенткиња и студената (64,3%) одговорило је да не зна који је орган на факултету њиховог студирања надлежан за поступање по пријави корупције, док је само 178 анкетираних (32,2%) одговорило да је декан надлежан за поступање по пријави корупције.

Што се тиче мишљења студенткиња и студената о томе којим би методама требало сузбијати корупцију на факултетима, односно Универзитету, уз могућност истовременог давања више одговора, 552 анкетираних дало је укупно 1.106 одговора, и то:

- Прописивањем строжих казни – 261 анкетирани (47,3%);
- Строжом применом прописаних казни – 258 анкетираних (46,7%);
- Информисањем јавности о конкретним случајевима корупције – 250 анкетираних (45,3%);
- Подизањем свести о корупцији и њеној штетности – 244 анкетираних (44,2%);
- Не знам – 76 анкетираних (13,8%);
- Не желим да одговорим – 17 анкетираних (3,1%).

4. Перцепција студената о улози Универзитета и факултета студирања у суочавању са корупцијом и њеним сузбијањем

У ову групу одговора спадају одговори на питања о информисаности студенткиња и студената о постојању кодекса понашања на факултетима студирања и о познавању садржине таквих аката, као и сет питања везаних за ниво поверења студената у рад органа факултета њиховог студирања, односно органа Универзитета у вези са спречавањем корупције и механизмима сузбијања корупције.

Што се тиче информисаности студенткиња и студената о постојању кодекса понашања, етичког кодекса или сличног акта који уређује правила понашања наставника и студената факултета у спровођењу наставе и у процесу оцењивања, 51,5% анкетираних, односно нешто више од половине, упознато је са тим да на факултету њиховог студирања

постоји такав кодекс/акт.

О упознатости анкетираних студената са садржином етичког кодекса или другог сличног акта који уређује правила понашања наставника и студената факултета у спровођењу наставе и у процесу оцењивања студената одговорио је укупно 291 анкетирани (52,7% узорка), при чему се 60,5% студенткиња и студената који су дали одговор изјаснило да је упознато са садржином таквог акта. Да није упознато са садржином таквог акта, изјаснило се 35,4%, док се 4,1% студенткиња и студената изјаснило да не жели да одговори на наведено питање.

Као позитивну треба истаћи чињеницу постојања етичких кодекса на факултетима, док је негативна чињеница то да значајан број студенткиња и студената нема информацију о етичким кодексима и њиховој садржини.

Податке о нивоу поверења анкетираних студенткиња и студената у органе Универзитета, односно органе факултета њиховог студирања, на основу питања: „Који је ниво поверења у органе Вашег факултета, односно Универзитета у погледу суочавања са корупцијом и њеним сузбијањем?” дало је свих 552 анкетираних. Анкетирани су своје поверење у органе Универзитета, односно факултета студирања ценили оценама од 0 (поверење не постоји) до 9 (постоји веома висок ново поверења). Одговори се могу сврстати у три групе (прва група: нимало или веома мало поверења – оцене 0 до 3; друга група: делимично или умерено поверење – оцене 4 и 5; и трећа група одговора: доста или потпуно поверење – оцене 6 до 9).

Ректор

Одговори анкетираних студенткиња и студената о поверењу у ректора Универзитета у Крагујевцу дистрибуирани су на следећи начин:

- 24,2% анкетираних изјаснило се да има веома мало поверења у деловање ректора;
- 29,1% анкетираних има делимично или умерено поверење у деловање ректора у вези са сузбијањем корупције на Универзитету;
- 46,7% анкетираних изјаснило се да има доста поверења или потпуно поверење у рад ректора, при чему се 16,5% анкетираних изјаснило да има потпуно поверење у деловање ректора.

Однос три групе одговора је такав да трећа група (доста или потпуно поверење) износи нешто мање од половине, док преостале две у збиру (делимично или умерено поверење и доста или потпуно поверење) износе 53,3% укупно датих одговора.

Ректорски колегијум

Одговори анкетираних студенткиња и студената о поверењу у ректорски колегијум дистрибуирани су у приближно истим процентима у односу на одговоре који се односе на поверење у самог ректора Универзитета, што је разумљиво с обзиром на чињеницу да ректорским колегијумом руководи сам ректор Универзитета:

- 26,8% анкетираних изјаснило се да нема нимало или има веома мало поверења у деловање ректорског колегијума, при чему 7,6% од укупног узорка у деловање ректорског колегијума уопште нема поверења;

- 28,4% анкетираних има делимично или умерено поверење у деловање ректорског колегијума у вези са сузбијањем корупције на Универзитету;
- 44,8% анкетираних изјаснило се да има доста поверења или потпуно поверење у рад ректорског колегијума, при чему се 15,9% анкетираних изјаснило да има потпуно поверење у деловање ректорског колегијума.

Однос граничних вредности изражених у процентима, односно анкетираних који немају нимало поверења према анкетираним студенткињама и студентима који имају потпуно поверење у ректорски колегијум је 7,6% према 15,9%.

Савет Универзитета

Активности и рад Савета Универзитета оцењени су на следећи начин:

- 24,7% анкетираних изјаснило се да нема нимало или има веома мало поверења у деловање Савета Универзитета, при чему 7,1% од укупног узорка у деловање Савета Универзитета уопште нема поверења;
- 28,0% анкетираних има делимично или умерено поверење у деловање Савета Универзитета у вези са сузбијањем корупције на Универзитету;
- 47,3% анкетираних изјаснило се да има доста поверења или потпуно поверење у рад Савета Универзитета, при чему се 16,8% анкетираних изјаснило да има потпуно поверење у деловање Савета Универзитета.

Однос граничних вредности изражених у процентима, односно анкетираних који немају нимало поверења према анкетираним студенткињама и студентима који имају потпуно поверење у Савет Универзитета је 7,1% према 16,8%.

Сенат Универзитета

Дистрибуција одговора анкетираних студената код питања о поверењу у рад Сената Универзитета готово је идентична са дистрибуцијом одговора о поверењу у рад Савета Универзитета.

- 25,1% анкетираних изјаснило се да нема нимало или има веома мало поверења у деловање Сената Универзитета, при чему 7,4% од укупног узорка у деловање Сената Универзитета уопште нема поверења;
- 27,0% анкетираних има делимично или умерено поверење у деловање Сената Универзитета у вези са сузбијањем корупције на Универзитету;
- 47,9% анкетираних изјаснило се да има доста поверења или потпуно поверење у рад Сената Универзитета, при чему се 15,4% анкетираних изјаснило да има потпуно поверење у деловање Сената Универзитета.

Однос граничних вредности изражених у процентима, односно анкетираних који немају нимало поверења према анкетираним студенткињама и студентима који имају потпуно поверење у Сенат Универзитета је 7,4% према 15,4%.

Универзитетски омбудсман

Ниво поверења студената у рад Универзитетског омбудсмана исказан је према следећој структури:

- 26,2% анкетираних изјаснило се да нема нимало или има веома мало поверења у деловање Универзитетског омбудсмана, при чему 8,3% од укупног узорка у деловање Универзитетског омбудсмана уопште нема поверења;
- 28,1% анкетираних има делимично или умерено поверење у деловање Универзитетског омбудсмана у вези са сузбијањем корупције на Универзитету;
- 45,7% анкетираних изјаснило се да има доста поверења или потпуно поверење у рад Универзитетског омбудсмана, при чему се 16,3% анкетираних изјаснило да има потпуно поверење у деловање Универзитетског омбудсмана.

Однос граничних вредности изражених у процентима, односно анкетираних који немају нимало поверења према анкетираним студенткињама и студентима који имају потпуно поверење у Универзитетског омбудсмана је 8,3% према 16,3%.

Декан

Што се тиче поверења у деловање и рад декана, резултати су дистрибуирани на следећи начин:

- 28,1% анкетираних изјаснило се да нема нимало или има веома мало поверења у деловање декана, при чему 7,6% од укупног узорка у деловање декана уопште нема поверења;
- 20,3% анкетираних има делимично или умерено поверење у деловање декана у вези са сузбијањем корупције на Универзитету;
- 51,6% анкетираних изјаснило се да има доста поверења или потпуно поверење у рад декана, при чему се 22,2% анкетираних изјаснило да има потпуно поверење у деловање декана.

Однос граничних вредности изражених у процентима, односно анкетираних који немају нимало поверења према анкетираним студенткињама и студентима који имају потпуно поверење у декана је 7,6% према 22,2%.

Савет факултета

Што се тиче активности Савета факултета, резултати су дистрибуирани на следећи начин:

- 24,8% анкетираних изјаснило се да нема нимало или има веома мало поверења у деловање Савета факултета, при чему 7,2% од укупног узорка у деловање Савета факултета уопште нема поверења;
- 25,9% анкетираних има делимично или умерено поверење у деловање Савета факултета у вези са сузбијањем корупције на Универзитету;
- 49,3% анкетираних изјаснило се да има доста поверења или потпуно поверење у рад Савета факултета, при чему се 18,8% анкетираних изјаснило да има потпуно поверење у деловање Савета факултета.

Однос граничних вредности изражених у процентима, односно анкетираних који немају нимало поверења према анкетираним студенткињама и студентима који имају потпуно поверење у Савет факултета је 7,2% према 18,8%.

У вези са наведеним резултатима, запажа се благи пад укупних негативних одговора (24,8%) о поверењу у рад Савета факултета, у односу на негативне одговоре о поверењу у рад декана (28,1%).

Наставно-научно веће

Кад је реч о активностима наставно-научних већа у вези са сузбијањем корупције на факултетима њиховог студирања, о поверењу у рад тих тела, резултати су дистрибуирани на следећи начин:

- 22,8% свих анкетираних изјаснило се негативно, при чему се 5,8% анкетираних изјаснило да нема нимало поверења у рад тих тела;
- 24,3% анкетираних изјаснило се да има делимично, односно умерено поверење у рад наставно-научних већа у вези са сузбијањем корупције;
- 52,9% анкетираних изјаснило се да има доста поверења или потпуно поверење у деловање ових тела, при чему се 19,0% анкетираних изјаснило да има потпуно поверење.

Однос граничних вредности изражених у процентима, односно анкетираних који немају нимало поверења према анкетираним студенткињама и студентима који имају потпуно поверење у наставно-научно веће је 5,8% према 19,0%.

Наставно особље

Активности наставног особља на факултетима у вези са сузбијањем корупције, оцењене су према следећој структури:

- 22,5% анкетираних студенткиња и студената нема нимало или има веома мало поверења у активности наставног особља везане за сузбијање корупције на факултетима, при чему 5,8% нема нимало поверења у њихове активности;
- 25,8% анкетираних има делимично, односно умерено поверење у активности наставног особља на сузбијању корупције;
- 51,7% анкетираних има велико или потпуно поверење у активности наставног особља у вези са сузбијањем корупције на факултетима, при чему 18,8% анкетираних има потпуно поверење у њихов рад.

Однос граничних вредности изражених у процентима, односно анкетираних који немају нимало поверења у наставно особље, према анкетираним студенткињама и студентима који имају потпуно поверење у наставно особље је 5,8% према 18,8%.

Студентска служба факултета

Поверење које су анкетиране студенткиње и студенти указали активностима студентских служби на факултетима њиховог студирања, везано за сузбијање корупције, дистрибуирано је на следећи начин:

- 30,5% анкетираних студенткиња и студената нема нимало или има веома мало поверења у рад студентских служби факултета, при чему 9,6% нема нимало поверења у њихове активности;
- 22,6% анкетираних има делимично, односно умерено поверење у рад ових служби;
- 46,9% анкетираних има високо или потпуно поверење у рад ових служби, при чему потпуно поверење у њихов рад има 20,5% анкетираних.

Однос граничних вредности изражених у процентима, односно анкетираних који немају нимало поверења према анкетираним студенткињама и студентима који имају потпуно поверење у студентску службу факултета је 9,6% према 20,5%.

Студентски парламент

Посебну пажњу привлачи дистрибуција одговора анкетираних студенткиња и студената на питање о њиховом поверењу према студентским парламентима на факултетима њиховог студирања. Дистрибуција одговора извршена је на следећи начин:

- 38,1% анкетираних студенткиња и студената нема нимало или има веома мало поверења у Студентски парламент (највиши укупни ниво неповерења у односу на све друге органе Универзитета и факултета), при чему 16,9% нема нимало поверења у њихове активности (највиши ниво потпуног неповерења у односу на све друге органе Универзитета и факултета);
- 17,0% анкетираних има делимично, односно умерено поверење у рад Студентског парламента;
- 44,9% анкетираних има високо или потпуно поверење у рад Студентског парламента, при чему потпуно поверење у његов рад има 19,9% анкетираних.

Однос граничних вредности изражених у процентима, односно анкетираних који немају нимало поверења према анкетираним студенткињама и студентима који имају потпуно поверење у Студентски парламент је 16,9% према 19,9%.

&

Добијени резултати спроведеног истраживања указују на то да је опредељење Агенције за спречавање корупције да истраживање буде спроведено било у потпуности оправдано. Резултати истраживања јасно показују степен упознатости студената Универзитета у Крагујевцу са феноменом корупције уопште, степен и обухват њихове перцепције о постојању корупције на Универзитету и конкретна запажања студената о могућим правцима и аспектима перманентног деловања ради спречавања корупције у високом образовању. У исто време, добијени резултати представљају базне вредности у односу на које ће пратити и са којима ће се поредити резултати у свим наредним истраживањима перцепције корупције студената Универзитета у Крагујевцу. Тек након неколико итерација ових истраживања јасно ће се уочити трендови одговарајућих аспеката у вези са корупцијом на Универзитету, који ће између осталог, бити показатељи ефективности спроведених мера и активности за сузбијање корупције на Универзитету.

Квантитет и квалитет добијених резултата овог истраживања указују на значајну заинтересованост студенткиња и студената Универзитета у Крагујевцу, како за феномен

корупције и њене појавне облике на Универзитету, тако и за начине и методе супротстављања овом негативном феномену.

На шта указују подаци до којих се дошло истраживањем? Има ли разлога за забринутост кад је у питању корупција на Универзитету?

Кад је реч о подацима о перцепцији присутности корупције и дискриминације на факултетима, односно Универзитету:

- чак 70,2% анкетираних студенткиња и студената изнело је мишљење да корупција на факултетима њиховог студирања постоји у различитом обиму распрострањености и у различитим интензитетима, при чему је 5,4% анкетираних мишљења да је корупција екстремно изражена. Да корупције на факултетима уопште нема, мишљења је 29,8% студенткиња и студената;
- свега 20,6% анкетираних верује да корупције на Универзитету уопште нема, док је чак 79,4% анкетираних мишљења да је корупција на Универзитету изражена у различитом обиму и интензитетима, при чему је 7,6% анкетираних мишљења да је корупција екстремно изражена.

Разлика у одговорима о перцепцији корупције на факултетима студирања анкетираних лица, односно о перцепцији корупције на Универзитету у целини, може се објаснити уздржаношћу анкетираних да се експлицитно изјасне о присутности корупције на свом факултету, док таква уздржаност не постоји да у великом проценту изнесу јасан став о великој присутности корупције на Универзитету у целини. На такав закључак наводи податак да је проценат анкетираних који у потпуности негирају постојање корупције на факултетима њиховог студирања значајно већи од процента анкетираних који одричу постојање корупције на Универзитету;

- код перцепције дискриминације на факултетима студирања, према добијеним подацима, може се закључити да значајан број студенткиња и студената сматра да је дискриминација при полагању испита распрострањена на њиховим факултетима (31,4% узорка). Притом, на основу одговора о конкретним случајевима корупције, одређено је девет група основа дискриминације код полагања испита, међу којима доминирају непотизам, кронизам, познанство са испитивачем, пол и сексуално опредељење и порекло (припадност утицајној породици), односно друштвени утицај и моћ, друштвени статус, имовински статус.

Анализа одговора у вези са личним искуствима анкетираних са корупцијом дала је следеће резултате:

- 85,1% узорка изјаснило се да им треће лице никада није предлагало да оно посредује да неке дају мито ради полагања испита, стицања дипломе или остваривања друге погодности у вези са студирањем, 7,7% дало је одговор да је имало такво искуство, док 7,2% анкетираних није желело да одговори на постављено питање;
- још је израженији дисбаланс код анкетираних који су одговорили на питање да ли им је током студија неко од запослених на факултету (из реда наставног или ненаставног особља) тражио мито, где је 90,0% анкетираних навело да лично није имало такво искуство, само 6,4% анкетираних навело је да јесте имало такво искуство (у највећем броју случајева тражен је новац), док њих 3,6% није желело да одговори на постављено питање;
- свега 0,7% анкетираних одговорило је да је запосленима на факултету нудило мито ради остварења одређених погодности у вези са студирањем, док 1,6%

- анкетираних није желело да одговори на постављено питање;
- 0,4% (двоје анкетираних) дало је потврду личног подмићивања запослених на факултету, а 2,0% анкетираних није желело да одговори на постављено питање;
  - 45,7% чланова узорка чуло је за студенткињу или студента на неком од факултета Универзитета у Крагујевцу који су уз помоћ мита положили испит, стекли диплому или остварили неку погодност током студирања, док 6,2% анкетираних није желело да одговори на постављено питање. Ово подаци су опозитни резултату од 97,6% узорка који су навели да током студирања нису подмитили никога од запослених на факултету, што може да укаже на чињеницу да испитаници нису дали тачан одговор у погледу свог евентуалног учешћа у коруптивним активностима на факултету или пак на то да су подаци које поседују о „некој студенткињи/студенту” који су учествовали у коруптивним активностима на било ком факултету Универзитета у Крагујевцу непоуздани и/или предимензионирани;
  - 49,6% узорка лично познаје студенткињу или студента који су на неком од факултета Универзитета у Крагујевцу положили испит на други недозвољен начин (преписивањем, коришћењем „бубица” и сл), док 8,7% анкетираних није желело да одговори на постављено питање;
  - 74,3% узорка нема сазнања да се на њиховом факултету може купити диплома, 15,4% има таква сазнања, док 10,3% анкетираних није желело да се изјасни по том питању;
  - на питање да ли знају за неки конкретан случај куповине дипломе, дато је укупно 114 одговора, од којих је 51 одговор (44,8%) био да студенткиња/студент немају такво сазнање, у 33 (28,9%) случаја анкетирани није желео да одговори на постављено питање, док је 30 (26,3%) одговора било да студенткиња/студент знају за конкретан случај куповине дипломе.

При анализи података у вези са реакцијом анкетираних на случајеве корупције, дошло се до следећих резултата:

- свега 0,7% (четири испитаника) већ је пријавило корупцију на факултету или Универзитету;
- од студената који су раније пријављивали корупцију на факултету или Универзитету, свега један анкетирани навео је да је поступак по његовој пријави окончан;
- 52,7% чланова узорка се изјаснило да би у будућности пријавило коруптивна понашања, 27,2% анкетираних није желело да се изјасни по том питању, док њих 20,1% не би пријављивало корупцију у будућности.
Оваква дистрибуција одговора указује на то да могућност да се у групи оних који не желе да одговоре на постављено питање (више од 1/4 датих одговора) налазе и студенткиње/студенти који би коруптивна понашања пријавили, али из неких разлога не желе да се о томе експлицитно изјасне. С обзиром на наведено, може се претпоставити да је проценат студенткиња и студената који би пријавили корупцију већи од добијеног;
- на питање коме би поднели пријаву за коруптивно понашање уколико би се на такав корак одлучили, студенткиње и студенти су имали могућност избора више унапред понуђених одговора. Дато је укупно 667 одговора од стране 283 анкетираних, а највише њих 151 (53,4%), одговорило је да би коруптивне активности пријавили Агенцији за спречавање корупције;
- на питање који је орган на факултету њиховог студирања надлежан за поступање по пријави корупције, уз могућност истовременог давања више одговора, чак 350

- анкетираних студенткиња и студената (64,3%) одговорило је да не зна који је орган на факултету њиховог студирања надлежан за поступање по пријави корупције;
- на постављено питање којим би методама требало сузбијати корупцију на факултетима, односно Универзитету, уз могућност истовременог давања више одговора, 552 анкетираних је дало укупно 1.106 одговора. Да је потребно прописати строже казне, одговорио је 261 анкетирани (47,3%), да треба стоже примењивати постојеће прописе одговорило је њих 258 (46,7%), док је опцију да треба континуирано подизати свест о штетности корупције, изабрало 244 анкетираних (44,2%). Чак 250 анкетираних (45,3%) одговорило је да је потребно информисати јавност о конкретним случајевима корупције.

Подаци о перцепцији улоге Универзитета и факултета студирања у суочавању са корупцијом и њеним сузбијањем:

- нешто више од 1/2 узорка упознато је са тим да на факултету њиховог студирања постоји етички кодекс или други акт о понашању, док 6,3% чланова узорка не зна за постојање таквог акта;
- 60,5% студенткиња и студената који су упознати са постојањем етичког кодекса, изјаснило се да је упознато са садржином тог акта;
- укупно 24,2% узорка изјаснило се да има веома мало поверења у активности ректора (оцене 1-3);
- 26,8% узорка нема нимало или има веома мало поверења у деловање ректорског колегијума (оцене од 0-3), при чему 7,6% узорка у деловање ректорског колегијума уопште нема поверења;
- 24,7% анкетираних нема нимало или има мало поверења у активности Савета Универзитета на сузбијању корупције на Универзитету у Крагујевцу, при чему њих 7,1% у рад Савета Универзитета нема нимало поверења.
- скоро идентичан проценат као у случају Савета Универзитета, 7,4% чланова узорка изјаснио се да нема нимало поверења у Сенат Универзитета, док се 25,1% анкетираних изјаснило да нема нимало или има мало поверења у активности Сената Универзитета;
- што се тиче Универзитетског омбудсмана, 26,2% анкетираних нема уопште или има мало поверења у рад овог органа, док 8,3% чланова узорка нема нимало поверења у његове активности на сузбијању корупције;
- 28,1% узорка изјаснило се негативно о поверењу у активности декана факултета студирања у вези са сузбијањем корупције, при чему 7,6% чланова узорка нема нимало поверења у њихове активности на сузбијању корупције;
- 24,8% анкетираних изјаснило се негативно или углавном негативно о свом поверењу у активности савета факултета у погледу сузбијања корупције на факултетима њиховог студирања, при чему 7,2% чланова узорка нема нимало поверења у рад ових органа;
- 22,8% свих анкетираних изјаснило се негативно или углавном негативно о активностима наставно-научних већа на сузбијању корупције, при чему 5,8% анкетираних нема нимало поверења у рад тих тела;
- 22,5% анкетираних студенткиња и студената нема нимало или има веома мало поверења у активности наставног особља на сузбијању корупције на факултетима, при чему њих 5,8% нема нимало поверења у њихове активности;
- 30,5% анкетираних (готово 1/3 узорка) оценило је негативно или углавном негативно своје поверење у активности студентских служби на сузбијању корупције, при чему приближно сваки десети анкетирани нема нимало поверења у

- рад ових служби када је у питању сузбијање корупције на факултетима;
- Чак 38,1% анкетираних у рад студентских парламената нема нимало или има веома мало поверења, при чему чак 16,9% узорка нема нимало поверења када је у питању рад студентских парламената на сузбијању корупције на факултетима.

ЗАКЉУЧЦИ

1. Анкетирани студенти опсервираних факултета Универзитета у Крагујевцу свесни су штетности феномена корупције, како за јавни интерес друштва у целини, тако и за појединачне интересе њих самих;
2. Преовлађујући број анкетираних студенткиња и студената изразио је став да корупција, како на факултетима њиховог студирања, тако и на Универзитету, постоји и да је распрострањена у различитом опсегу и различитим појавним облицима;
3. Значајан број студената сматра да је дискриминација при полагању испита распрострањена на њиховим факултетима и наводи различите основе дискриминације;
4. Велика већина анкетираних ни на који начин није никада лично учествовала у коруптивним активностима на Универзитету и нешто мање од 3/4 анкетираних нема сазнања да се на њиховом факултету може купити диплома. Међутим, нешто више 1/2 чланова узорка чула је за студенткињу или студента који су на неком од факултета Универзитета у Крагујевцу помоћу мита положили испит, стекли диплому или остварили погодност током студирања, док 49,6% чланова узорка лично познаје студенткињу или студента који су на неком од факултета Универзитета у Крагујевцу положили испит на други недозвољен начин (преписивањем, коришћењем „бубица” и сл);
5. Свега 0,7% узорка (четворо анкетираних) пријавило је корупцију на факултету и/или Универзитету, а само један анкетирани је навео да је поступак по његовој пријави окончан;
6. Да би пријавило коруптивно понашање, експлицитно се изјаснило 52,7% узорка, док нешто више од 1/4 анкетираних није желело да се изјасни по том питању;
7. На питање коме би пријавили корупцију, дато је укупно 667 одговора од стране 283 анкетираних. Највише анкетираних, њих 151 (53,4%), одговорило је да би коруптивне активности пријавили Агенцији за спречавање корупције;
8. Чак 350 анкетираних (63,4%) студенткиња/студената одговорило је да не зна који је орган на факултету надлежан за поступање по пријави корупције;
9. На постављено питање којим би методама требало сузбијати корупцију на факултетима, односно Универзитету, уз могућност истовременог давања више одговора, 552 анкетираних дало је укупно 1.106 одговора. Ради сузбијања корупције, највећи број анкетираних, њих 261 (47,3%), залаже се за прописивање строжих казни за случајеве корупције. Следи одговор од стране 258 анкетираних (46,7%) да је за сузбијање корупције потребна стриктнија примена већ прописаних казни. За опцију подизања свести о штетности корупције определило се 244 анкетираних (44,2%), док се за опцију информисања јавности о конкретним случајевима корупције определило 250 анкетираних (45,3%).
10. Више од 1/2 анкетираних упознато је са постојањем етичког кодекса на њиховим факултетима, од којих је 60,5% њих упознато и са садржајем тих аката;
11. Просечна оцена нивоа поверења студената у деловање органа Универзитета у Крагујевцу и органе опсервираних факултета на спречавању корупције на износи 5,32.
12. Највишу оцену нивоа поверења (5,57) анкетирани су исказали у деловање наставно-научних већа на спречавању корупције на факултетима;

13. Најнижу оцену нивоа поверења (4,73) анкетирани су исказали у деловање студентских парламената на спречавању корупције на факултетима.

ПРЕПОРУКЕ

- Интензивирати активности како Агенције, тако и свих других органа у правном систему Републике Србије, задужених за спречавање и борбу против корупције, на додатној едукацији студената Универзитета у Крагујевцу за препознавање корупције и њених појавних облика;
- Интензивирати активности на додатној едукацији студената Универзитета ради препознавања и супротстављања појавним облицима дискриминације;
- Интензивирати активности на додатном информисању студената Универзитета у Крагујевцу у вези са могућностима пријављивања коруптивних активности на Универзитету и органима и телима на Универзитету и ван њега, надлежним за поступање по пријавама корупције од стране студената;
- Учинити додатне напоре за законско и институционално обезбеђење делотворних механизма за разрешење коруптивних радњи на Универзитету;
- Учинити додатне напоре за законско и институционално обезбеђење делотворних механизма за заштиту студената „узбуњивача”.